

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

Bc. Kateřina Kulšteinová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou
Diplomová práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Kulšteinová**
Osobní číslo: **H22374**
Studijní program: **N0111P190001 Resocializační pedagogika**
Téma práce: **Chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Ústředním tématem diplomové práce bude problematika chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Úvod bude obsahovat odůvodnění volby tématu, seznámení s obsahem práce.

Teoretická část bude zaměřena na popis sociálních služeb a služby chráněného bydlení, na popis chráněných bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou včetně financování bydlení, charakteristiky klientů využívajících tuto službu a zaměstnanců s jejich náplní práce a na informace o Ústavu sociální péče pro mládež Kvasiny a informace o projektu chráněného bydlení.

Praktická část se zaměří na ÚSP Kvasiny a na analýzu projektu chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Bude využita kvalitativní výzkumná strategie: analýza dokumentů, rozhovory s pracovníky této služby (potažmo vybranými klienty této služby). Zjišťována bude např. spokojenost s touto službou a výhody této služby. Šetření se zaměří také na oblasti služby, ve kterých by bylo třeba zdokonalení.

Hlavním cílem práce bude popsat službu chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou a zjistit, jaké jsou možnosti dalšího rozvoje této služby. Například, zda jsou prostory a možnosti pro vytváření dalšího chráněného bydlení.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ČÁMSKÝ, Pavel, Jan SEMBDNER a Dagmar KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0027-7.
GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu. 2.*, rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JÚVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3.
ŠÍŠKA, Jan, Julie BEADLE-BROWN a Dagmar KRUTILOVÁ. *The development, conceptualisation and implementation of quality in disability support services: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. 2.*, aktualiz. vyd. Prague: Karolinum Press, 2021. ISBN 978-80-246-4953-5.
Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Mgr. Ilona Ďatko, Ph.D.**
Katedra věd o výchově

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. listopadu 2024**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Bc. Kateřina Kulšteinová v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Nejprve bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Mgr. Iloně Ďatko, Ph.D. za veškerou pomoc při tvorbě této práce a za její rady a podporu. Také bych ráda poděkovala PhDr. Marcele Ehlové, Ph.D. za její ochotu a rady k výzkumnému šetření a praktické části práce.

Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině, která mi byla velkou podporou po celou dobu studia. Především svým rodičům, kteří mě ve studiu vždy podporovali a poskytli mi veškerou potřebnou pomoc.

ANOTACE

Tématem této diplomové práce je problematika chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Text práce je zaměřen na domácnosti chráněného bydlení v této oblasti, jejich zaměstnance a klienty. V práci je rovněž zmíněno několik informací o Ústavu sociální péče pro mládež Kvasiny, který zaštiťuje službu chráněného bydlení v uvedeném okrese. Součástí této práce jsou rozhovory s vybranými zaměstnanci a klienty chráněného bydlení. Pomocí těchto rozhovorů byla zjišťována spokojenost s chráněným bydlením, jeho výhody a nevýhody, možný rozvoj do budoucnosti a oblast potenciálního zdokonalení této služby.

KLÍČOVÁ SLOVA

chráněné bydlení, ÚSP Kvasiny, okres Rychnov nad Kněžnou, domácnosti chráněného bydlení

TITLE

Sheltered housing in the Rychnov nad Kněžnou district

ANNOTATION

The topic of this thesis is the issue of sheltered housing in the Rychnov nad Kněžnou district. The text of the thesis is focused on sheltered housing households in this area, their employees and clients. The work also mentions some informations about the Institute of Social Welfare for Youth in Kvasiny, which patronizes the sheltered housing service in the said district. This work includes interviews with selected employees and clients of sheltered housing. Using these interviews was investigated satisfaction with sheltered housing, its advantages and disadvantages, possible future development and the area of potential improvement of this service.

KEYWORDS

Sheltered housing, ÚSP Kvasiny, Rychnov nad Kněžnou district, sheltered housing households

OBSAH

Úvod.....	9
1 Charakteristika sociálních služeb v České republice.....	11
1.1 Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách.....	11
1.2 Zřizovatelé, poskytovatelé sociálních služeb a jejich financování.....	12
1.3 Klienti a pracovníci sociálních služeb.....	13
1.4 Druhy, formy a zařízení sociálních služeb.....	14
2 Charakteristika služby chráněného bydlení.....	16
2.1 Typy chráněného bydlení.....	17
2.2 Klienti a služby chráněného bydlení.....	17
2.3 Chráněné bydlení v České republice.....	18
3 Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny.....	20
3.1 Cílová skupina osob ÚSP Kvasiny.....	20
3.2 Cíle a poslání ÚSP Kvasiny.....	20
3.3 Poskytované služby.....	21
3.4 Transformace ÚSP Kvasiny.....	23
4 Chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou.....	24
4.1 Poskytované služby a náplň práce zaměstnanců.....	24
4.2 Domácnosti v okrese Rychnov nad Kněžnou.....	26
4.3 Každodenní život v chráněném bydlení.....	26
4.4 Společenské akce a aktivity chráněného bydlení.....	28
5 Výzkumné šetření.....	30
5.1 Výběr metody a techniky.....	30
5.2 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky.....	31
5.3 Výzkumný vzorek.....	31
5.4 Organizace výzkumu.....	31
6 Metody získávání, zpracování a zobrazení dat.....	33
6.1 Metody získávání dat.....	33
6.2 Metody zpracování a zobrazení dat.....	35
7 Výsledky výzkumného šetření a diskuse.....	37
7.1 Výsledky výzkumného šetření dle kategorií.....	37
7.2 Shrnutí dat k DVO1 a DVO2.....	44
7.3 Shrnutí dat k DVO3.....	45
7.4 Shrnutí dat k DVO4.....	46
7.5 Shrnutí dat k HVO.....	47

7.6 Shrnutí výsledků výzkumného šetření	48
7.7 Diskuze k výzkumu	50
7.7.1 Limity výzkumu.....	52
Závěr	53
Použité zdroje	55
Přílohy.....	58

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá chráněným bydlením v okrese Rychnov nad Kněžnou. Služba chráněného bydlení je v tomto okrese relativně nová a stále se rozvíjí. Cílem této práce proto je zjistit, zda má tato služba dle jejích uživatelů a zaměstnanců smysl a budoucnost. Práce se také zabývá výhodami a nevýhodami chráněného bydlení a zaměřuje se i na možnost určitého zdokonalení chráněného bydlení. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

Teoretická část diplomové práce se zabývá popisem sociálních služeb, definicí a popisem chráněného bydlení, jeho charakteristikou, náplní práce a jeho uživateli. V první kapitole je uvedena stručná charakteristika sociálních služeb v České republice. Tato kapitola slouží k ucelení tématu chráněného bydlení, které do sociálních služeb patří, a je v ní také zmíněno například to, jaké další druhy sociálních služeb v České republice mohou být lidem poskytnuty. V rámci této kapitoly je také zmíněn zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, podle kterého se chráněné bydlení řídí. Druhá kapitola se zabývá obecnou charakteristikou služby chráněného bydlení jako takové. Zmíněny v ní jsou i typy chráněného bydlení. Uvedeny jsou i informace o klientech, pro které je chráněné bydlení určeno a rovněž zde jsou uvedeny služby, které chráněné bydlení nabízí. Nakonec je v této kapitole charakterizováno chráněné bydlení na území České republiky. Třetí kapitola se zabývá Ústavem sociální péče pro mládež Kvasiny, pod který spadá právě chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. V této kapitole je vymezena cílová skupina osob ÚSP Kvasiny, cíle a poslání tohoto ústavu a jsou zde zmíněny i služby poskytované klientům Ústavu. V rámci této kapitoly je také popsán projekt, který se zabýval transformací ÚSP Kvasiny. Poslední kapitola teoretické části se již zabývá čistě chráněným bydlením v okrese Rychnov nad Kněžnou. V kapitole jsou vymezeny a vypsány služby, které chráněné bydlení poskytuje. Zmíněna je i náplň práce zaměstnanců. Popsány jsou také samotné domácnosti chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou a popsán je také život v těchto domácnostech.

Praktická část této diplomové práce se zaměřuje na posouzení spokojenosti se službou chráněného bydlení, na výhody a nevýhody chráněného bydlení, na možný další rozvoj chráněného bydlení a na možnou oblast zdokonalení. První kapitola praktické části je zaměřena na výzkumné šetření, výběr metody a techniky, výzkumný vzorek a organizaci výzkumu. V této kapitole jsou uvedeny také výzkumné otázky. Cílem výzkumného šetření je zjistit, jak je chráněné bydlení vnímáno z pozice jeho klientů a zaměstnanců. Výzkumné šetření je

realizováno v domácnostech chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Ve druhé kapitole praktické části jsou popsány metody získávání, zpracování a zobrazení dat. V následující kapitole jsou uvedeny výsledky z výzkumného šetření k jednotlivým výzkumným otázkám. Poté je uvedena také následná diskuze k výzkumu a zmíněny jsou také limity výzkumu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V ČESKÉ REPUBLICE

Tato kapitola je zaměřena na stručnou charakteristiku sociálních služeb v České republice, do kterých patří právě chráněné bydlení, o kterém je tato diplomová práce. V této kapitole a jejích podkapitolách je zmíněno, co to jsou sociální služby, dle kterého zákona se řídí, kdo jsou poskytovatelé sociálních služeb a také to, jaké sociální služby v České republice máme.

Matoušek (2007) uvádí, že sociální služby jsou poskytovány lidem, kteří jsou nějak společensky znevýhodněni, jejich cílem je pokusit se zlepšit kvalitu života těchto lidí a v maximální možné míře je začlenit do společnosti. Zároveň však sociální služby mají za úkol chránit společnost před riziky, která s sebou mohou tito lidé přinášet. Proto se sociální služby nezaměřují pouze na jejich samotného uživatele, ale také na jeho rodinu, skupinu, do které patří či na zájmy společnosti (Matoušek, 2007). Dle Ministerstva práce a sociálních věcí je cílem sociálních služeb následující: *„zachovávat lidskou důstojnost klientů, vycházet z individuálně určených potřeb klientů, rozvíjet aktivně schopnosti klientů, zlepšit nebo alespoň zachovat soběstačnost klientů a poskytovat služby v zájmu klientů a v náležité kvalitě“* (Sociální služby, 2020).

Nutno podotknout, že ve výše vymezené definici sociální služby nespadají pouze pod Ministerstvo práce a sociálních věcí a může se na ně vztahovat i různá legislativa. Některé sociální služby mohou být v jurisdikci například Ministerstva vnitra či Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tato práce je však zaměřena pouze na sociální služby, které spadají pod Ministerstvo práce a sociálních věcí a řídí se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který stanovuje například výši příspěvku na péči, jaké sociální služby v České republice máme a mnohé další.

1.1 ZÁKON 108/2006 SB., O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

V této podkapitole je zmíněno několik informací ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Ve stručnosti je zde uvedeno, co všechno zákon stanovuje, vymezuje a co vše v něm lze najít.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách stanovuje a upravuje podmínky, jak bude poskytována pomoc a podpora osobám nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci. Dle tohoto

zákonu má každá osoba nárok na základní sociální poradenství, které by mělo být poskytnuto bezplatně. V rámci tohoto poradenství by se měl pracovník s klientem zaměřit na možnosti řešení vzniklé nepříznivé sociální situace nebo se zaměřit na předcházení nepříznivé situaci. Zákon dále stanovuje, že veškerý rozsah a forma pomoci, která je prostřednictvím sociálních služeb klientovi poskytnuta, musí vždy zachovávat lidskou důstojnost, dodržovat lidská práva a základní svobody. O pomoci osobám v nepříznivé sociální situaci je v zákoně uvedeno přímo následující: „*Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování*“ (Zákon č. 108/2006 Sb., § 2, odst. 2).

Tento zákon také dále upravuje i to, jaké předpoklady musí mít osoba pro výkon povolání sociálního pracovníka a jaké předpoklady musí mít pro výkon činnosti v sociálních službách. V zákoně o sociálních službách také najdeme výčet sociálních služeb a podmínky jejich poskytování, zmínku o mlčenlivosti a o inspekci poskytování sociálních služeb. Dále uvádí, jak postupovat v případě přestupků, vymezuje financování sociálních služeb a výši příspěvku na péči. Taktéž zde najdeme část o akreditaci vzdělávacích zařízení a akreditaci vzdělávacích programů pro pracovníky. V zákoně je vymezeno také to, kdo může být poskytovatelem a zřizovatelem sociálních služeb.

1.2 ZŘIZOVATELÉ, POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A JEJICH FINANCOVÁNÍ

Tato podkapitola je zaměřena na zřizovatele a poskytovatele sociálních služeb. Je zde zmíněno, kdo všechno dle zákona může být poskytovatelem těchto služeb. Uvedeno je také několik málo informací o financování sociálních služeb.

Při splnění podmínek, které stanovuje zákon o sociálních službách, mohou být zřizovatelem sociálních služeb územní samosprávné celky, jimi zřizované právnické osoby a další právnické osoby, fyzické osoby či ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu (Zákon č. 108/2006 Sb., § 6). Zřizovatelem mohou být také státní příspěvkové organizace, které jsou právnickými osobami. Matoušek (2007) uvádí jako zřizovatele sociálních služeb v rezortním pojetí obce, kraje a Ministerstvo práce a sociálních věcí. V České republice mohou být zřizovatelem a poskytovatelem také nestátní neziskové organizace (Matoušek, 2007). Ministerstvo práce a sociálních věcí na svých stránkách poskytovatele sociálních služeb uvádí takto: obce a kraje, nestátní neziskové organizace a fyzické osoby, Ministerstvo práce a sociálních věcí (*Sociální služby*, 2020).

Výše zmínění poskytovatelé služeb zajišťují i financování těchto služeb. Financování jejich služeb může být plně či částečně hrazeno z jejich rozpočtu (Matoušek, 2007). Mohou však na svou činnost dostávat i dotace. Tyto dotace se poskytují z veřejných rozpočtů, tedy z rozpočtů obcí, krajů či ministerstev. Finanční prostředky poskytované formou dotací jsou pro poskytovatele právě předpokládaným nejdůležitějším zdrojem příjmů (Matoušek, 2007). Dalším zdrojem příjmů však mohou být samozřejmě úhrady od samotných uživatelů služeb. Uživatelé však také mohou dostávat příspěvek na péči, který je poskytován dle věku a stupně závislosti na pomoci druhé osoby. Nárok na tento příspěvek se vždy posuzuje a může se v průběhu poskytování přezkoumávat a upravovat. Příspěvek na péči je poskytován osobám, které jsou vlivem dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu vázány na pomoc jiné osoby při péči o sebe sama a při zajištění soběstačnosti. Podmínky, které musí žadatel o příspěvek splnit, jaké povinnosti žadatel má a jak se bude příspěvek vyplácet, opět vymezuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

1.3 KLIENTI A PRACOVNÍCI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

V této podkapitole je uvedeno, kdo bývá pracovníkem v sociálních službách a s jakými klienty se pracovníci v těchto službách mohou setkat. Zmíněny jsou zde také stručné informace o sociálním programu.

Na úvod nutno říci, že osoba, která žádá o poskytnutí sociálních služeb, musí s poskytovatelem uzavřít smlouvu o poskytnutí sociální služby. V některých případech, zvláště pokud jde o poskytování služeb sociální péče, musí poskytovatel a klient uzavřít tuto smlouvu v písemné podobě (Matoušek, 2007). Ten, kdo poté sociální služby využívá, se označuje jako uživatel, klient, případně jako zákazník, pokud se chce poukázat na více partnerský vztah. Následné konkrétní formy práce s uživateli sociálních služeb se nazývají sociální programy (Matoušek, 2007). Tímto programem se myslí soubor plánovaných činností, které jsou řízené a reagují na potřeby uživatele. Předpokládá se, že díky nastavenému programu a uživatelovy účasti na něm, se uživatelova situace vyřeší nebo alespoň zlepší. S nastavením tohoto programu klientovi pomáhá sociální pracovník, který mu rovněž pomáhá vybrat optimální služby, jež budou klientovi poskytovány.

Uživateli sociálních služeb se stávají například osoby, které jsou limitovány věkem, osoby s tělesným, smyslovým či mentálním postižením, ale i takoví lidé, kteří sami neumí řešit vzniklé problémy (*The Structure of Social Services*). Těmito uživateli mohou být například rodiny s dětmi, týrané ženy s dětmi, lidé bez domova, lidé s různými závislostmi a další.

S těmito a mnoha dalšími osobami se při své práci mohou setkat sociální pracovníci a ostatní zaměstnanci sociálních služeb, kteří musí splňovat určité předpoklady pro práci v tomto odvětví.

Předpokladem k výkonu povolání sociálního pracovníka je dle zákona o sociálních službách plná svéprávnost, odborná způsobilost dle tohoto zákona, bezúhonnost a také zdravotní způsobilost (Zákon 108/2006 Sb., § 110, odst. 1). Sociální pracovník je pak osobou, která sociální služby přímo poskytuje (Matoušek, 2007). Dle zákona je činnost sociálního pracovníka poměrně rozsáhlá a je v něm vymezena takto: „*Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb*“ (Zákon č. 108/2006 Sb., § 109). Úkolem sociálního pracovníka je také klienty vyhledávat, plánovat služby a také je hodnotit. Sociální pracovník však nebývá jediným zaměstnancem sociálních služeb.

Důležitou součástí personálu bývají také zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci a tzv. pracovníci v sociálních službách (Matoušek, 2007). Zkráceně definuje zákon pracovníka v sociálních službách jako toho, kdo vykonává přímou obslužnou péči o osoby v zařízeních sociálních služeb, základní výchovnou nepedagogickou činnost, pečovatelskou činnost v domácnosti osoby a činnost pod dohledem sociálního pracovníka, např. základní sociální poradenství, čímž se dostáváme k druhům sociálních služeb (Zákon č. 108/2006 Sb.).

1.4 DRUHY, FORMY A ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Tato podkapitola je zaměřena na druhy sociálních služeb a jejich možné formy. Uvedeno je zde také několik zařízení, ve kterých jsou sociální služby uživatelům zpravidla poskytovány.

Matoušek (2007) ve své publikaci rozděluje sociální služby dle cílových skupin. A to například na služby pro děti a rodiny, pro etnické menšiny, pro uprchlíky, pro lidi s postižením a tak dále. Zákon o sociálních službách vymezuje přímo druhy a formy poskytování sociálních služeb. Druhy sociálních služeb jsou následující: sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Formy poskytování se dělí na: pobytové, ambulantní a terénní.

Pobytové a ambulantní služby jsou dle zákona o sociálních službách poskytovány v těchto následujících zařízeních: centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, azylové domy, zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče, intervenční centra, zařízení následné péče, zařízení odlehčovacích služeb, pracoviště pečovatelské služby, kontaktní centra a chráněné bydlení (Zákon č. 108/2006 Sb., § 34, odst. 1).

2 CHARAKTERISTIKA SLUŽBY CHRÁNĚNÉHO BYDLENÍ

V této kapitole je uvedena obecná charakteristika chráněného bydlení. Je zde zmíněno, pro koho je chráněné bydlení určeno, v čem chráněné bydlení spočívá, kolik obyvatel v něm běžně žije a jaké výhody chráněného bydlení pro tyto obyvatele skýtá.

Chráněné bydlení je určeno lidem, kteří mají snížené schopnosti v oblasti péče o vlastní osobu a péče o domácnost (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010). Zákon č. 108/2006 Sb. přímo uvádí, že chráněné bydlení je: „*služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby*“ (Zákon č. 108/2006 Sb., § 51, odst. 1). Je to alternativní řešení pro klienty, kteří nechtějí či nemohou zůstat dále ve své rodině nebo pro ty, kteří nechtějí svůj život trávit v ústavu. Jedná se o službu, která spočívá v tom, že klienti s postižením společně sdílejí běžný byt či dům. Jde tedy o pobytovou službu. Vedle ubytování zajišťuje i stravování, pomoc v domácnosti a pomoc v mnoha další činnostech (Matoušek, 2007). Chráněné bydlení je službou dlouhodobého charakteru a mnohým klientům poskytuje trvalou pomoc na celý jejich život (Habartová, 2009). Matoušek (2008, str. 74) definuje chráněné bydlení také jako „*bydlení v bytě, který je v ideálním případě v běžné zástavbě a patří poskytovateli sociální služby*“. V tomto bytě pak bydlí jeden či více klientů a snaží se dle svých schopností podílet na chodu domácnosti (Matoušek, 2008).

Chráněné bydlení je právě počtem obyvatel sdílejících jednu domácnost charakteristické. V jedné domácnosti žije zpravidla okolo pěti lidí. Taková skupina je dostatečná pro to, aby vytvářela domácí atmosféru (Habartová, 2009). Při větším počtu by se rodinná atmosféra vytratila a opět by více připomínala ústavní prostředí. Klienti si však své spolubydlící nemohou příliš vybírat kvůli omezené kapacitě této služby a o jejich umístění zpravidla rozhoduje instituce, pod jejíž záštitou je chráněné bydlení provozováno (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010).

Chráněné bydlení poskytuje klientům několik výhod. Jednou z výhod chráněného bydlení je to, že klienti se mohou stát součástí běžného života a součástí společnosti ve městě či obci. Proto je velmi žádoucí, aby se klienti stýkali i s přáteli mimo svou domácnost a samozřejmě se svými rodinami. Tento kontakt bývá realizován pomocí vzájemných návštěv. Další výhodou chráněného bydlení je možnost navštěvovat zaměstnání pro klienty, kteří jsou práce schopni. Navštěvovat mohou také různá centra či instituce pro trávení volného času, které jim mohou poskytnout nabídku různých činností. Pokud by této možnosti nevyužívali a trávili

většinu svého času uzavření uvnitř chráněného bydlení, ztrácela by tato služba svou integrační funkci.

2.1 TYPY CHRÁNĚNÉHO BYDLENÍ

Chráněné bydlení lze rozdělit na tři typy, kterými se zabývá právě tato podkapitola. Jedná se o domovy rodinného typu, chráněné byty a o nezávislé bydlení se supervizí, jinak tzv. podporované bydlení. Každý z typů má svá vlastní specifika, kterými se více či méně liší od ostatních.

Prvním typem chráněného bydlení je domov rodinného typu. Domy rodinného typu mají několik bytů, které na sobě nejsou vzájemně závislé. Toto uspořádání přináší výhodu z hlediska soukromí a také přináší lepší možnosti odlišně přistupovat k obyvatelům (Habartová, 2009). V jednotlivých bytech žije maximálně pět klientů a jeden asistent. Celkový počet klientů v jednom rodinném domě by neměl přesáhnout počet dvaceti klientů. Jinak by se vytratila atmosféra rodinného bydlení. V tomto typu bydlení je nutné zcela respektovat klientovo soukromí a umožnit mu samostatně se rozhodovat v rámci jeho schopností a možností domova.

Další podobou chráněného bydlení jsou již výše zmíněné chráněné byty. Byty jsou plně integrovány v klasické bytové zástavbě. Mohou být však vybudovány i v areálu ústavů či léčeben (Matoušek, 2008). Opět v nich bydlí maximálně pět klientů společně s asistentem, který pomáhá při vedení domácnosti (Šmídová, 2022). Každý klient, který bydlí v tomto typu chráněného bydlení, má vlastní pokoj. V daném pokoji musí být opět respektováno klientovo soukromí. Den klienti při tomto typu bydlení tráví v denních stacionářích nebo chráněných dílnách (Šmídová, 2022).

Posledním typem chráněného bydlení je nezávislé bydlení se supervizí. Jinak řečeno podporované bydlení. Podmínkou pro tento typ bydlení je klientova samostatnost v sebeobsluze a zvládnutí základní péče o domácnost. Klient totiž bydlí samostatně ve vlastním bytě bez asistenta a asistent klientovi pomáhá pouze při řešení složitějších otázek a při složitějších úkonech (Habartová, 2009).

2.2 KLIENTI A SLUŽBY CHRÁNĚNÉHO BYDLENÍ

V této podkapitole je popsáno, jací klienti většinou službu chráněného bydlení využívají a jaké služby chráněné bydlení svým klientům nabízí. Zmíněno je také to, jaký přístup ke klientům by měli zaujímat zaměstnanci.

Klienty chráněného bydlení jsou převážně lidé s mentálním postižením. Chráněné bydlení je však celkově vhodné pro klienty s trvalým postižením nebo klienty, kteří jsou dlouhodobě nemocní. Klienty mohou být i lidé s chronickým duševním onemocněním. Stav těchto klientů však nevyžaduje pobyt v ústavu s plným zaopatřením (Matoušek, 2008). Proto mohou klienti využívat služeb chráněného bydlení. O všech klientech jsou po celý jejich pobyt v chráněném bydlení vedeny přehledné záznamy (Habartová, 2009).

Služby, které jsou klientům poskytovány se odvíjí od míry postižení jednotlivých klientů a od jejich potřeb. Celkově usilují o soběstačnost klienta a snaží se mu umožnit návrat do vlastního domácího prostředí, nebo alespoň o zachování původního životního stylu (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010). Pracovníci se snaží klientům poskytnout takovou podporu, aby mohli vést v maximální možné míře běžný život. Proto by pracovníci neměli získávat funkci rodiče ani vychovatele. Měli by pro klienty být spíše pomocníkem, přítelem a konzultantem.

Nabízené služby v chráněném bydlení jsou různé a poměrně široké. Klientům jsou služby nastavovány a poskytovány dle jejich individuálních potřeb a dle jejich potřeb a schopností se odvíjí také rozsah asistence. V některých případech mohou pracovníci klientům asistovat až 24 hodin denně, jindy pomáhají pouze s některými činnostmi (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010). Například s hospodařením s penězi, nakupováním potřebných věcí jako hygienické pomůcky, oblečení, pomoc s nácvikem osobní hygieny. Mezi služby se řadí také samotné ubytování v chráněném bydlení, pomoc při chodu domácnosti a péči o ni, pomoc při prosazování práv a zájmů, sociálně terapeutické činnosti, poskytnutí a zajištění stravy a také pomoc při kontaktu se společenským prostředím (Zákon č. 108/2006 Sb., § 51, odst. 2).

2.3 CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

V této podkapitole je stručně zmíněna situace s chráněným bydlením na území České republiky. Zmíněn je zde také výčet některých ústavů, charit a center, která chráněné bydlení na území České republiky nabízí.

Vzhledem k nezastavitelnému a nepopiratelnému vývoji společnosti byla transformace ústavní péče nevyhnutelná. Jako jedna z alternativ k čistě ústavní péči vznikla právě služba chráněného bydlení (Habartová, 2009). Lidé s různým druhem postižení pak díky této transformaci mohli přejít z velkokapacitních ústavů do bytů nebo rodinných domů v běžné

zástavbě a žít takovým životem, který bývá běžný pro jejich vrstevníky (Adamec, Holub, Pudilová, Silná, 2018).

Na našem území se služba chráněného bydlení postupně rozvíjí od roku 1989 (Matoušek, 2008). V tomto roce se totiž mimo zdravotní péči začal klást důraz i na péči sociální (Pipeková, 2006). Nyní je snad již služba chráněného bydlení poskytována v každém kraji. Tuto službu poskytuje například: Centrum komunitních služeb Pro život Praha, Diecézní charita Brno, Domov dědina v Jaroměři, Diakonie Rolnička Soběslav, Centrum sociálních služeb Empatie Libníč, Oblastní charita Červený Kostelec a mnohé další.

3 ÚSTAV SOCIÁLNÍ PÉČE PRO MLÁDEŽ KVASINY

Poskytovatelem chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou, na které se zaměřuje tato práce, je Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny. V této kapitole je zmíněno několik informací o tomto ústavu. Obsah této kapitoly a jejích podkapitol vychází především z informací dostupných na webových stránkách Ústavu sociální péče pro mládež Kvasiny (www.uspkvasiny.cz), které byly dále odborně zpracovány. Při použití dalších zdrojů je na ně v textu explicitně odkazováno.

Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny (dále jen ÚSP Kvasiny) je sociální zařízení, které je určeno lidem převážně s mentálním postižením. Zařízení se nachází v Královehradeckém kraji, který je také jeho zřizovatelem. ÚSP Kvasiny se snaží vytvářet pro klienty bezpečný prostor, ve kterém zaměstnanci ústavu poskytují a zajišťují individuální péči pro každého klienta. V současnosti má ústav k dispozici 39 lůžek. Kapacita je postupně snižována díky realizované transformaci ústavu, díky které může většina klientů využívat služby chráněného bydlení. ÚSP Kvasiny také kromě chráněného bydlení ještě nabízí pobytovou službu Domov pro osoby se zdravotním postižením.

3.1 CÍLOVÁ SKUPINA OSOB ÚSP KVASINY

V této podkapitole je zmíněna cílová skupina osob, která služby ÚSP Kvasiny využívá. Informace obsažené v této podkapitole jsou opět získány z webových stránek ÚSP Kvasiny a dále odborně zpracovány.

Jak je již zmíněno výše, cílovou skupinou ÚSP Kvasiny jsou osoby s mentálním postižením. Klienty však mohou být i osoby s přidruženým tělesným a smyslovým postižením. Tyto osoby se většinou nacházejí v nepříliš příznivé sociální situaci. Mohou mít problémy například v oblastech sebeobsluhy, orientace, problémy s ubytováním a stravováním.

Dle demografického hlediska jsou pak cílovou skupinou osoby od devatenácti let věku výše. Bydliště by měli mít v Královehradeckém kraji nebo by měli mít na tento kraj prokázané vazby.

3.2 CÍLE A POSLÁNÍ ÚSP KVASINY

Tato podkapitola je zaměřena na cíle a poslání, které si ÚSP Kvasiny vytyčil pro péči o své klienty. V podkapitole jsou tyto cíle stručně popsány. Informace obsažené v této podkapitole jsou kromě webových stránek ÚSP Kvasiny získány i z webových stránek

Katalogu sociálních služeb v Královéhradeckém kraji (www.socialnisluzbykhk.cz) a opět odborně zpracovány.

Pro práci s klienty si ÚSP Kvasiny vytyčil několik cílů a určil si své poslání. Za hlavní poslání považují pracovníci poskytování pobytové sociální služby osobám nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci. Konkrétněji se jedná o takové osoby, které mají sníženou soběstačnost právě vlivem zdravotního postižení a jsou odkázány na pomoc jiné osoby. Dále se pak také jedná o osoby, o které se nestará rodina nebo někdo jim blízký. Například proto, že na to rodina nemá prostředky, není schopná nebo není ochotná poskytnout dotyčnému potřebnou pomoc. Poslání poskytovat pobytové sociální služby také dále zahrnuje osoby, pro které není v místě bydliště dostupná potřebná podpora jiných služeb.

Oproti poslání jsou cíle zařízení poněkud více rozvedeny. ÚSP Kvasiny se snaží řešit nepříznivou sociální situaci klientů individuálně. Snaží se vyhovovat jednotlivým potřebám klientů a dle toho nacházet vhodná řešení pro jejich životní situaci. Podporu klientům nastavuje od nejvyšší míry podpory až po tu nejnižší. Společně s klienty tak pracovníci ÚSP Kvasiny usilují o maximální možnou míru jejich samostatnosti a soběstačnosti a snaží se klienty začlenit do běžné společnosti. Od tohoto cíle se odvíjí podpora klientů v životě, který by se měl co nejvíce podobat životu klientových vrstevníků. Tyto cíle se týkají přímo klientů, kteří potřebují pomoci dosáhnout právě již zmíněné samostatnosti.

Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny má pak také nastaveny cíle, jež by se daly považovat za takové, které by mělo mít nastaveno každé zařízení pracující s lidmi. Jedním z těchto cílů je poskytování služby důstojně a dodržování lidských práv a základních svobod. K těmto cílům patří také dostatečné personální zabezpečení kvalifikovanými pracovníky a udržování takových prostorových a technických podmínek služby, aby její poskytování mohlo být co nejvíce kvalitní. Od toho se odvíjí vyhledávání, získávání a spravování finančních zdrojů, které jsou nutné pro udržování a vylepšování poskytovaných služeb. Pro kvalitu poskytovaných služeb je pak také žádoucí spolupracovat s dalšími službami, osobami a institucemi, které se nachází v daném regionu a mohou výrazně pomoci v řešení sociální situace jednotlivých klientů. Proto má ÚSP Kvasiny tuto spolupráci vytyčenou jako jeden z cílů.

3.3 POSKYTOVANÉ SLUŽBY

Tato podkapitola je již zaměřena na služby, které ÚSP Kvasiny poskytuje svým klientům. Vyjmenovány zde jsou i činnosti, s kterými pracovníci klientům pomáhají a zásady, dle kterých se pracovníci snaží při práci s klienty řídit. Informace uvedené v této podkapitole

jsou opět získány z webových stránek ÚSP Kvasiny a ze stránek Katalogu sociálních služeb v Královéhradeckém kraji a odborně zpracovány.

Poskytované služby se řídí určitými zásadami, které si ÚSP Kvasiny stanovil. Některé tyto zásady v podstatě vychází z již zmíněných cílů. Jednou z těchto zásad je právo na takové zacházení, které klienty nediskriminuje, je rovnoprávné a je v souladu s předpisy zařízení a s Listinou základních práv a svobod. Další z těchto zásad zmiňuje opět individuální přístup ke klientovi i k jeho potřebám. S touto zásadou se pojí hned další, která určuje, že klientovi by měla být poskytnuta pomoc a péče jen v oblastech, které sám nezvládne a opravdu v těchto oblastech pomoc potřebuje a požaduje. Poslední dvě zásady, které ÚSP Kvasiny na svých stránkách zmiňuje se týkají respektování klientů a směřování služeb. Volba klienta by se měla respektovat, i přesto že to může vést k určitému riziku, které klientovou volbou může vzniknout. Nakonec by služby poskytované všem klientům měly vést k jejich psychické i fyzické soběstačnosti.

Těmito zásadami se pracovníci snaží řídit při poskytování služeb. Mezi tyto služby se dle webových stránek Katalogu sociálních služeb v Královéhradeckém kraji řadí následující: poskytnutí ubytování, úklid, praní a drobné opravy ložního a osobního prádla a ošacení, žehlení, poskytnutí stravy, pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, zdravotní péče a jednání se zájemcem o službu.

Každá z těchto služeb či činností je jednotlivým klientům poskytována v různé míře. Vše je přizpůsobeno jejich potřebám a schopnostem. Pracovníci služby jsou klientům v těchto činnostech pomocníky a rádci. Snaží se, aby byli klienti schopni většinu těchto činností postupně vykonávat v maximální možné míře samostatně. Výjimkou jsou poslední dvě zmíněné činnosti, tedy zdravotní péče a jednání se zájemcem o službu. V případě zdravotní péče vykonávají tuto činnost odborní lékaři. Pracovníci ÚSP Kvasiny zdravotní péči pomáhají zprostředkovat a zajišťují doprovod klientů do zdravotnického zařízení. Jednáním se zájemcem o službu jsou pověřeny sociální pracovnice zařízení, které by měl zájemce zkontaktovat a domluvit si s nimi schůzku.

Míra a podoba poskytovaných služeb se může lehce lišit v závislosti na konkrétním zařízení. Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny bude poskytovat v některých činnostech větší

míru podpory než domov pro osoby se zdravotním postižením či chráněné bydlení, ve kterých jsou klienti o něco více samostatní. Poskytované činnosti a služby v chráněném bydlení jsou dále popsány v samostatné kapitole věnované chráněnému bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou.

3.4 TRANSFORMACE ÚSP KVASINY

V této podkapitole je popsán projekt Transformace ÚSP Kvasiny, díky němuž vzniklo několik domácností chráněného bydlení, do kterých bylo přestěhováno několik klientů, kteří tak mohou žít v přirozenějším prostředí. Informace uvedené v této podkapitole jsou rovněž získány z webových stránek ÚSP Kvasiny. Veškeré informace, které se týkají rozpočtu projektu, jsou však získány z webových stránek Financováno Evropskou unií a jsou dostupné na www.esfcr.cz.

Díky projektu Transformace ÚSP Kvasiny vzniklo právě několik domácností chráněného bydlení. Jedná se o tři domácnosti v Kostelci nad Orlicí a jednu domácnost v Týništi nad Orlicí. Všechny tyto domácnosti se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou. Tento projekt zabývající se transformací Ústavu sociální péče pro mládež Kvasiny byl realizován od 1. října 2016 do 30. září 2019 a plánovaná částka činila 4 383 738, 75 Kč. Z této částky činil příspěvek Unie 3 726 177,93 Kč a zbylých 657 560, 82 Kč bylo využito z veřejných zdrojů. Cílem tohoto projektu bylo podpořit realizaci transformace ÚSP Kvasiny. Součástí byl plynulý přechod klientů do domácností v jednotlivých lokalitách a cílem také bylo tento přechod zvládnout jak na úrovni zaměstnanců, tak metodicky. Cílem tohoto projektu bylo i nezbytné informování veřejnosti a třetích stran, aby se tak snížilo možné riziko nepřijetí klientů komunitou, do které by měli klienti přejít.

Pro projekt byly stanoveny klíčové aktivity. Jednou z nejdůležitějších klíčových aktivit bylo vypracování toho, jak budou jednotlivé domácnosti, které transformací vzniknou, fungovat. Další klíčovou aktivitou bylo například zmapování zaměřené na dovednosti klientů k přechodům do skupinových domácností, které byly mapovány pomocí zpracovaných individuálních plánů klientů. Vypracováním projektu pro transformaci se očekávalo, že proces transformace a samotný přechod klientů a pracovníků do nových domácností bude koordinovaný a pracovníci si budou vědět rady, jak postupovat v jednotlivých fázích.

4 CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ V OKRESE RYCHNOV NAD KNĚŽNOU

V této kapitole je uveden detailnější popis jednotlivých domácností v okrese Rychnov nad Kněžnou, které vznikly výše zmíněnou transformací. Informace obsažené v této kapitole vychází opět především z informací dostupných na webových stránkách ÚSP Kvasiny (www.uspkvasiny.cz). Tyto informace jsou dále odborně zpracovány. Při použití dalších zdrojů je na ně v textu opět explicitně odkazováno.

Chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou je pobytovou službou pro osoby od devatenácti let věku výše. Stejně jako ostatní služby, které ÚSP Kvasiny nabízí, je i chráněné bydlení určeno osobám s mentálním postižením či s přidruženým kombinovaným postižením. Chráněné bydlení má za cíl svým klientům poskytnout adekvátní a bezpečné bydlení umožňující kvalitní život a co největší možnou míru samostatnosti.

V okrese Rychnov nad Kněžnou se v současnosti nachází čtyři domácnosti chráněného bydlení, které spadají pod ÚSP Kvasiny. Jedná se o tři domácnosti na území Kostelce nad Orlicí a jednu domácnost v Týništi nad Orlicí. Dle ÚSP Kvasiny jsou ve fázi přípravy další domácnosti, z nichž by se na území okresu Rychnov nad Kněžnou měla nacházet pouze jedna, a to v Častolovicích. Další jsou plánovány v Jaroměři a Novém Městě nad Metují.

Všechny vzniklé domácnosti byly financovány z fondu Evropské unie v rámci projektu Transformace ÚSP Kvasiny, jak již je zmíněno výše. Poskytované služby v chráněném bydlení si však klienti hradí. Poskytování ubytování je hrazeno částkou 305 Kč za den. Ostatní služby jako například pomoc při zajištění chodu domácnosti, sociálně terapeutické činnosti nebo pomoc při osobní hygieně jsou stanoveny na 120 Kč za hodinu. Nakonec si klienti hradí stravování, které je dle ceníku uvedeného na stránkách ÚSP Kvasiny naceněno následovně: snídaně 25 Kč, přesnídávka 15 Kč, oběd 50 Kč, svačina 15 Kč, večeře 35 Kč. Celkem klienta vyjde strava na 140 Kč za den. Pokud má klient ještě druhou večeři v případě diabetu, platí za ni 10 Kč. Strava se hradí pouze za opravdu odebraná jídla v daném kalendářním měsíci.

4.1 POSKYTOVANÉ SLUŽBY A NÁPLŇ PRÁCE ZAMĚSTNANCŮ

V této podkapitole jsou popsány služby, které jsou poskytovány v chráněném bydlení a náplň práce zaměstnanců, která se službami souvisí. Tyto služby, činnosti a aktivity mají podpořit klienty v rozvoji a umožnit jim získat kvalitnější život. Informace, které jsou uvedeny v této podkapitole, jsou rovněž získány z webových stránek ÚSP Kvasiny a odborně zpracovány.

Služby poskytované v chráněném bydlení souvisí s náplní práce zaměstnanců. Zaměstnanci klientům při většině činností pouze asistují a napomáhají. Neměli by práci dělat za klienta. Všechny služby a činnosti jsou přizpůsobeny individuálně možnostem klientů. V některých činnostech se mohou klienti střídát. Například v údržbě společných prostor.

Základní službou je poskytnutí celoročního ubytování. Každý klient má svůj vlastní pokoj a musí být respektováno jeho soukromí. Další služby, které jsou v chráněném bydlení poskytovány jsou tyto: asistence a podpora při běžných úkolech, podpora při administrativních záležitostech, podpora při sociální integraci, podpora osobní hygieny, sociální a rekreační aktivity, podpora v zaměstnávání, individuální terapie a poradenství.

Při těchto činnostech zaměstnanci chráněného bydlení klientům více či méně pomáhají. Poskytují jim podporu při běžných činnostech, které zahrnují například vaření, praní a nákupy. Pomáhají klientům s osobní hygienou. Od čištění zubů až po samotnou koupel a péči o klientovo zdraví. Dále se zaměstnanci snaží klientům nabídnou terapeutickou podporu a poradenství. To by mělo klientům pomoci zvládat duševní a emoční obtíže a zároveň rozvíjet jejich schopnosti v této oblasti. Zaměstnanci klientům pomáhají také s vyřizováním různých plateb a celkově klienty učí mít přehled o svých výdajích a financích. Zaměstnanci tedy klientům pomáhají v různých oblastech.

Již několikrát je výše zmíněno, že význam chráněného bydlení spočívá právě i v možnosti začlenění klientů do komunity a třeba i do pracovního procesu, pokud to klientovi schopnosti dovolují. Proto se zaměstnanci chráněného bydlení snaží s klienty účastnit různých akcí pořádaných v místě či okolí chráněného bydlení a podporovat navazování nových přátelství. S klienty se také snaží navštěvovat různé kulturní akce nebo pořádat výlety. Ti klienti, kteří jsou schopni pracovat, se mohou zapojit do pracovního procesu. Zaměstnanci služby jim v tomto případě mohou poskytovat podporu při hledání zaměstnání a při komunikaci se zaměstnavatelem. Aktivizaci klientů a zajišťování zaměstnání však mohou poskytovat spolupracující organizace. Chráněné bydlení v Kostelci nad Orlicí například spolupracuje s neziskovou organizací Pferda, která s klienty plánuje výlety či organizací Aspekt, která zajišťuje podporované zaměstnávání. Pracovníci služby tedy ne vždy klientům s hledáním zaměstnání pomáhají.

4.2 DOMÁCNOSTI V OKRESE RYCHNOV NAD KNĚŽNOU

Tato podkapitola je věnována již samotným domácnostem chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Jsou zde vyjmenovány domácnosti, které se na území tohoto okresu nachází, kolik klientů mají, jak jsou vybaveny a jak vypadají.

V okrese Rychnov nad Kněžnou se nachází čtyři domácnosti chráněného bydlení, jak je již zmíněno. Těmito domácnostmi jsou: Kostelec nad Orlicí, ul. Jelínkova; Kostelec nad Orlicí, ul. Rybářská; Kostelec nad Orlicí, ul. Průšova a Týniště nad Orlicí, ul. Turkova. Domácnosti vznikly a jsou v provozu od 1. května roku 2020. Vyjma domácnosti Průšova v Kostelci nad Orlicí. Tato domácnost je zatím nejmladší a vznikla 1. listopadu v roce 2021. V každé domácnosti je 6 lůžek. Celková kapacita chráněného bydlení je tedy 24 lůžek. V jednom chráněném bydlení bydlí vždy čtyři muži a dvě ženy. Každé chráněné bydlení má dvě samostatné domácnosti, které jsou plně vybaveny. Mají vlastní obývací prostor s kuchyní, samostatnou toaletu a koupelnu, vybavení pro praní prádla, televizi, počítač a pokoje (www.uspkvasiny.cz). Každou domácnost obývají vždy 3 klienti. Zpravidla však všichni klienti využívají jednu kuchyň, ve které společně připravují stravu a scházejí se zde.

Každý dům má okrasnou a užitkovou zahradu, o kterou se klienti mohou starat a trávit na ní svůj volný čas. Dvě chráněná bydlení mají i svého vlastního domácího mazlíčka v podobě kočky. Každý klient si může po dohodě pořídit svého drobného mazlíčka, kterého má ve svém vlastním pokoji a stará se o něj. Ke každému domu připadá i vlastní osobní automobil, který slouží zaměstnancům pro přepravu klientů. Celkově jsou domy velmi moderně a vkusně zařízeny. Jednotlivé pokoje klientů mají stejné základní vybavení, které se skládá z postele, stolu, židle a skříňe na oblečení. Další dovybavení pokoje již odráží klientovy zájmy a jeho osobnost. Klienti si pokoj mohou dovybavit dle svého z vlastních zdrojů a dárků.

4.3 KAŽDODENNÍ ŽIVOT V CHRÁNĚNÉM BYDLENÍ

Tato kapitola se nyní zabývá životem v chráněném bydlení a režimem dne. Zmíněno zde je také to, jací pracovníci v chráněném bydlení obvykle zajišťují služby. V prvním ročníku magisterského studia jsem absolvovala praxi právě ve všech domácnostech chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Do této kapitoly tedy doplním informace, které jsem získala pozorováním během mé praxe a vlastními zkušenostmi v domácnostech chráněného bydlení.

V každém chráněném bydlení zajišťují chod pracovníci v sociálních službách a sociální pracovník, kteří pracují na směny. Směny jsou denní i noční a trvají dvanáct hodin. Jednou

týdně do chráněného bydlení dojíždí další pracovník, který se společně s klienty věnuje převážně přípravě jídla. Směna tohoto pracovníka trvá pouze osm a půl hodiny a v průběhu týdne navštíví všechny domácnosti. Zaměstnanci jsou klientům k dispozici 24 hodin. Vždy je v chráněném bydlení alespoň jeden zaměstnanec, na kterého se mohou klienti obrátit. Toto je na všech domácnostech stejné.

Život jako takový se však v jednotlivých chráněných bydleních může lehce odlišovat. Je to dáno především složením klientů. Každý klient potřebuje jinou péči, jinou podporu v činnostech apod. Vždy záleží, jakou rutinu si daný zaměstnanec s danými klienty v daném chráněném bydlení vytvořil. Ve většině chráněných bydleních však dny probíhají obdobně.

Ráno po probuzení si klienti pod dohledem pracovníka přichystají do krabiček se svým jménem léky na celý den. Pracovníci nejsou zdravotníky, a proto si klienti léky musí chystat sami, ale pod dohledem. Následuje příprava snídaně. Tu chystá zaměstnanec sám či s dopomocí klienta. V kuchyni zpravidla pomáhají klienti, kteří mají dle individuálního plánu v kuchyni nastaven nácvik. Poté se postupně či společně všichni nasnídají a následuje osobní hygiena, při které se klienti upraví a vyčistí si zuby. Klienti, kteří mají nějaké zaměstnání se pak nachystají a samostatně odchází do práce. Ostatní, kteří zůstávají v chráněném bydlení, začnou plnit své povinnosti dle týdenního rozpisu. Někteří společně s pracovníkem chystají oběd, jiní si jdou uklidit pokoj či vyprat prádlo. Týdenní rozpis určuje každý den každému klientovi nějaké povinnosti. V průběhu týdne si tak všichni klienti uklidí svůj pokoj, vyperou prádlo, uklidí společné prostory a tak dále. Některé dny se chodí během dopoledne také na nákup potravin.

Po dopoledních úklidech a přípravách následuje oběd. Na oběd se vrací většina zaměstnaných klientů. Po obědě může následovat různý program. Například společná procházka, návštěva města, práce na zahradě apod. Záleží, na čem se zaměstnanec s klienty dohodne či zda je něco potřeba. Odpoledne si klienti mohou dopřát svačinu a třeba i kávu. K večeru se pak zase společně s pracovníkem vybraní klienti postarají o přípravu večeře. Opět je nutná osobní hygiena a před spánkem se klienti věnují, čemu chtějí.

Přibližně takto vypadá den v chráněném bydlení. Je však samozřejmé, že se dny liší v závislosti na počasí, zdravotním stavu klientů, plánovaných i neplánovaných návštěvách lékařů, potřebě nakoupit potraviny, připravených akcích a spoustě dalších věcí. V závislosti na roční době se pak klienti v rámci odpoledne mohou starat o zahradu, vyrábět a zařizovat výzdobu dle příslušných ročních období a svátků a tak dále.

4.4 SPOLEČENSKÉ AKCE A AKTIVITY CHRÁNĚNÉHO BYDLENÍ

Tato podkapitola uvádí a popisuje společenské akce a aktivity, které chráněné bydlení pro své klienty pořádá a organizuje. Pravidelně každým rokem klienti navštěvují například Mikulášskou zábavu, jezdí na rekreační pobyty a tak dále.

Život v chráněném bydlení není zcela jednotvárný. ÚSP Kvasiny či přímo domácnosti chráněného bydlení pro své uživatele pořádají a organizují různé akce a aktivity. Mezi tyto akce a aktivity patří například různé plesy, výlety, dovolené a další. Některé aktivity probíhají během celého roku, některé jsou pouze sezónní a jiné se konají pouze jednou za rok.

Během celého roku klienti chráněného bydlení chodí na různé procházky. Domácnosti v Kostelci nad Orlicí pravidelně chodí například do zámecké zahrady tamního zámku, obdivují a pozorují, jak se zámecký park a zahrada v průběhu roku mění (Králičková, 2021). Zaměstnanci s klienty pravidelně navštěvují také různé restaurace a kavárny, chodí do kina či na golf nebo kuželky. Za celoroční aktivitu také lze považovat péči a starost o zahradu. Klienti společně se zaměstnanci na zahradě v jarních a letních měsících pěstují zeleninu a ovoce, ze kterého pak dělají marmelády či pečou různé dezerty. Na podzim a v zimě zahradu uklízí a chystají na další rok. Během celého roku jezdí zaměstnanci s klienty na různé výlety. Za dosavadní čtyři roky fungování zaměstnanci společně s klienty navštívili například kostel v Neratově, Zámek Častolovice, Muzeum řemesel v Letohradu, bobovou dráhu a mnohá další místa (Králičková, 2022). Neopomenuli navštívit ani různé zoologické zahrady. Navštívili například ZOO Liberec, ZOO Olomouc či ZOO Dvůr Králové nad Labem (Králičková, 2023).

Mezi sezónní aktivity patří rozhodně příprava a vyrábění výzdoby dle ročního období a svátků. Klienti si snaží zútulnit svou domácnost různými dekoracemi, z nichž si některé sami vyrábí. Na domácnostech jsou k vidění například různé věnce. Během svátků klienti navštěvují také velikonoční a vánoční jarmarky a trhy. Za sezónní akci lze považovat i společné opékání buřtů, které se koná na čarodějnice a sejdou se na něm všechny domácnosti chráněného bydlení (Králičková, 2022). Mezi tyto aktivity patří také grilování, které si klienti užívají v letních měsících.

Každý rok pořádá chráněné bydlení, ÚSP Kvasiny a jeho vedení pro klienty různé akce. Již několikátým rokem se vždy v listopadu koná Country bál a v prosinci Mikulášská zábava (Králičková, 2022). Na tyto zábavy se klienti vždy velmi těší, protože se zde mohou sejit se svými přáteli z ostatních domácností. Každoročně se také s klienty jezdí na rekreaci na Pavlátovu louku. Rekreace trvá týden a během tohoto týdne se klienti společně baví, hrají různé

hry a tráví spolu příjemný čas. Každý rok se také klienti se zaměstnanci účastí Solnické solné stezky či Pferdího festivalu (Kralíčková, 2022).

Všechny tyto a mnohé další aktivity a akce se snaží zpestřit život klientům chráněného bydlení. Díky nim mohou klienti poznávat nová místa a učit se novým věcem. Skvěle slouží také k vzájemné socializaci klientů, ale i k celkovému lepšímu začleňování klientů do společnosti.

Nyní již následuje praktická část práce, která je zaměřena právě na chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou, jeho pracovníky a klienty. V praktické části jsou popsány metody, cíle a organizace výzkumného šetření. Pak zde jsou popsány rozhovory s pracovníky a vybranými klienty chráněného bydlení. Nakonec zde jsou uvedeny výsledky získané z výzkumného šetření.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Cílem výzkumného šetření této diplomové práce je zjistit, jak vnímají zaměstnanci a klienti službu chráněného bydlení. Zároveň se výzkumné šetření zabývá otázkou možného dalšího rozvoje chráněného bydlení. Výzkumné šetření je zaměřeno na několik domácností chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou, na jeho zaměstnance a klienty. Postupně jsou rozebrány jednotlivé výzkumné otázky, na které byly odpovědi získány pomocí rozhovorů s vybranými klienty a zaměstnanci.

5.1 VÝBĚR METODY A TECHNIKY

Pro výzkumné šetření byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Metody kvalitativní výzkumné strategie jsou využívány pro široký sběr dat a na základě poměrně malého množství respondentů umožňují lepší pohlednutí do dané problematiky. Cílem kvalitativního výzkumu je shromáždit a přinést, co možná nejvíce informací o konkrétním jevu (Švaříček, Šedová, 2007).

K získání potřebných informací byla zvolena metoda strukturovaného rozhovoru. Ve strukturovaném rozhovoru jsou otázky předem pevně dané a z časového hlediska je strukturovaný rozhovor méně náročný (Gavora, 2008). Vzhledem k povaze většiny respondentů předem dané otázky pomohly rozhovor udržet v potřebné rovině. Taktéž jeho časová nenáročnost zde byla výhodou. Respondenti mají své povinnosti, které během každého dne musí plnit a nebylo tedy záhodné je příliš zdržovat. Díky volbě strukturovaného rozhovoru se podařilo zjistit většinu odpovědí na otázky, aniž by byl příliš narušen režim dne, který respondenti mají. V rozhovorech s klienty se otázky zaměřovaly především na jejich spokojenost s ubytováním v chráněném bydlení, jejich získané dovednosti a jejich vztahy s pracovníky a spolubydlicími. V rozhovorech s pracovníky byl zjišťován především jejich názor na chráněné bydlení a jejich spokojenost s prací v něm.

Kvalitativní výzkumná strategie byla vybrána pro možnost osobního setkání s respondenty a také z praktického hlediska. Mnoho respondentů ze strany klientů totiž neumí číst a psát, a tak by dotazníky byli schopni vyplnit pouze respondenti ze strany zaměstnanců. I ti však dle mého názoru při rozhovorech odpovídali šířeji, než by odpověděli v dotaznících. Pro

účely výzkumu je zaznamenáno pouze to, zda se jedná o „respondenta klienta“ či „respondenta pracovníka“. Všechny získané informace slouží jen pro účely této diplomové práce a zaměřují se na vybraný výzkumný vzorek. Výsledky šetření platí pro chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou a nelze je zobecňovat.

5.2 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cílem výzkumného šetření je zjistit, jak je chráněné bydlení vnímáno z pozice jeho zaměstnanců a klientů a zda má jako služba budoucnost. Rozhovory s vybranými zaměstnanci a klienty jsou zaměřeny také na spokojenost klientů s touto službou, na oblast možného zdokonalení chráněného bydlení a další. Výzkumný problém je formulován v podobě hlavní výzkumné otázky a několika dílčích výzkumných otázek.

Výzkumné otázky

HVO: Je chráněné bydlení klienty i zaměstnanci vnímáno pozitivně a má dle zaměstnanců smysl a budoucnost?

DVO1: Jaké výhody v chráněném bydlení zaměstnanci a klienti spatřují?

DVO2: Jaké nevýhody v chráněném bydlení zaměstnanci a klienti spatřují?

DVO3: Je nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení?

DVO4: Je do budoucna možný další rozvoj chráněného bydlení?

5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK

Za výzkumný vzorek byli zvoleni vybraní zaměstnanci a klienti chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Rozhovorů se zúčastnili čtyři zaměstnanci ze čtyř domácností chráněného bydlení. Klientů se dohromady ze všech čtyř domácností zúčastnilo devět. Výzkum s těmito respondenty proběhl na jednotlivých domácnostech v Kostelci nad Orlicí a v Týništi nad Orlicí.

5.4 ORGANIZACE VÝZKUMU

Výzkumné šetření bylo realizováno postupně na třech domácnostech v Kostelci nad Orlicí a jedné domácnosti v Týništi nad Orlicí koncem července 2024 po předchozí elektronické korespondenci s paní ředitelkou ÚSP Kvasiny a následné telefonické domluvě s paní vedoucí služby chráněného bydlení. Ve smluvené termíny jsem navštívila jednotlivé domácnosti a s vybranými klienty a zaměstnanci realizovala rozhovory.

V každé domácnosti jsem se představila konkrétnímu zaměstnanci a následně jsem byla představena klientům, kteří byli zaměstnancem stručně informováni o následné činnosti. Poté jsem s daným klientem odcházela zpravidla do druhé kuchyně, ve které jednotlivé rozhovory probíhaly. Klienti byli velmi vstřícní a ochotní si povídat. Někteří se k rozhovorům ihned nabízelí sami od sebe. Každému klientovi jsem na začátku rozhovoru přečetla následující poučení:

„Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

Všichni klienti s nahráváním bez problému souhlasili. Po zmíněném poučení následovaly již samotné rozhovory, které většinou probíhaly bez problémů. Občas se však stalo, že nějaký klient myšlenkami zabloudil k tématu, které se rozhovorů nijak netýkalo. Bylo tedy nutné od rozhovoru na chvíli odstoupit a vrátit se k němu za pár minut. Po zodpovězení všech otázek se klienti s mým poděkováním vraceli ke svým tamějším povinnostem. Písemně zaznamenané rozhovory s klienty jsou k vidění v přílohách této práce.

Rozhovory se zaměstnanci probíhaly obdobně. Nejprve jsem zaměstnancům opět přečetla poučení, po kterém následoval rozhovor. S nahráváním rozhovoru také souhlasili bez problému. Po ukončení rozhovoru se zaměstnanci jsem s poděkováním a rozloučením z domácnosti odcházela. Písemně zaznamenané rozhovory se zaměstnanci jsou rovněž k vidění v přílohách této práce.

Po realizaci rozhovorů s vybranými zaměstnanci služby chráněného bydlení a s jejími klienty následovalo zpracování získaných dat a zodpovězení všech položených výzkumných otázek.

6 METODY ZÍSKÁVÁNÍ, ZPRACOVÁNÍ A ZOBRAZENÍ DAT

Pro výzkumné šetření byly použity kvalitativní metody. Jednalo se o metodu rozhovoru a využita byla také metoda pozorování. Pro zpracování dat pak byla využita metoda otevřeného kódování. Všechny použité metody jsou podrobněji popsány v následujících podkapitolách.

6.1 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT

Pro získání informací k zodpovězení výzkumných otázek byly s vybranými klienty a pracovníky chráněného bydlení absolvovány rozhovory podle předem připravených otázek. Z rozhovorů lze získat informace o vztazích mezi pracovníky a klienty, o výhodách a nevýhodách, které chráněné bydlení má a informace o spokojenosti s chráněným bydlením. Také byl zjišťován vývoj dovedností klientů od doby, kdy se do chráněného bydlení přestěhovali, a zda některé z těchto dovedností již měli klienti získané z předchozího ubytování.

Pro zaměstnance bylo připraveno devatenáct otázek. Tyto otázky se zaměřovaly například na délku pracovního poměru, náplň práce, na názory na chráněné bydlení, zda mají zaměstnanci zajištěnou nějakou péči od zaměstnavatele a také například na to, co se zaměstnancům na chráněném bydlení líbí a nelíbí. Pro klienty bylo připraveno šestnáct otázek. Otázky se zaměřovaly například na předchozí ubytování, pocity klientů z chráněného bydlení, jejich dovednosti a povinnosti, jejich přání a samozřejmě na spokojenost či nespokojenost s chráněným bydlením. Konkrétní otázky jsou uvedeny níže. Získaná data z rozhovorů byla následně vyhodnocena pomocí otevřeného kódování a zpracována dle kategorií a výzkumných otázek.

Otázky k rozhovoru se zaměstnanci

- Jak dlouho zde pracujete?
- Jaká je náplň Vaší práce?
- Jak náročná je pro Vás tato práce?
- Jak dlouhé máte směny?
- Jak vypadá Váš pracovní den?
- Jaké je to pracovat zde v chráněném bydlení oproti ústavní péči?
- Máte od zaměstnavatele nějak zajištěnou péči o Vaši psychickou pohodu?

- Jak probíhají noční směny?
- Jsou noční směny nutné?
- Proč ano/ne?
- Jak si dle Vašeho názoru přesunutí klienti zvykali na nové bydlení a režim?
- Jakých pokroků klienti dosáhli?
- Myslíte si, že by toho mohli dosáhnout v ústavním prostředí?
- Jaké výhody v chráněném bydlení spatřujete?
- Má podle Vás i nějaké nevýhody?
- Napadá Vás nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení?
- Víte, jestli jsou pro další rozvoj chráněného bydlení k dispozici finanční a prostorové možnosti?
- Co se Vám na chráněném bydlení a práci zde líbí?
- Je něco, co se Vám naopak nelíbí?

Otázky k rozhovoru s klienty

- Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal/a?
- Víte, jak dlouho tu žijete?
- Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?
- Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?
- Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?
- Dělal/a jste něco z toho i v předchozím ubytování?
- Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?
- Jak vycházíte se spolubydlicími?
- A jak vycházíte s pracovníky?
- Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?

- Co děláte ve svém volném čase?
- Co se Vám tu líbí?
- Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?
- Chybí Vám tu něco?
- Je něco, co byste chtěl/a změnit?
- Jak jste se službou spokojen/a?

6.2 METODY ZPRACOVÁNÍ A ZOBRAZENÍ DAT

Pro lepší vyhodnocení dat a pro lepší orientaci v nich byla využita metoda otevřeného kódování. Vzhledem k tomu, že rozhovory nebyly příliš dlouhé, ke kódování byla použita pouze tužka a papír. Přepsané rozhovory byly tedy nejprve rozděleny na jednotky. Většinou se jednalo o slovo či sousloví. Následně byl každé jednotce přidělen kód. Později se ukázalo, že některé kódy jsou synonymními výrazy, a proto byly nakonec sloučeny. Po přidělení kódů následovalo vytvoření seznamu těchto kódů. Protože rozhovory byly naprosto anonymní a nikde nejsou uvedena jména žádného z respondentů, bylo pro seznam kódů místo iniciál použito následovné značení: RK = respondent klient, RP = respondent pracovník. Jednotlivé výpovědi z rozhovorů s klienty a pracovníky pak byly rozlišeny čísly. Například RP4, RK3, RK6 a tak dále. Nakonec následovala kategorizace kódů, kdy byly vytvořeny kategorie s novým pojmenováním a pod ně byly sloučeny kódy, které příslušely ke stejnému tématu. Tímto vznikla například kategorie s názvem „klíma“, do které byly zařazeny následovné kódy: vztahy, spokojenost, zařízení, pocity. Kategorie byly tvořeny dle jednotlivých výzkumných otázek a dle nejčastěji zmiňovaných témat. Díky tomuto kódování bylo dosaženo lepší orientace v textu a bylo možné tak ze zaznamenaných rozhovorů získat informace, které jsou stěžejní pro zodpovězení položených výzkumných otázek.

Využito bylo také komparace dat. Pomocí metody rozhovoru byla získána data od klientů i pracovníků chráněného bydlení. Některé otázky, které byly v rozhovoru s klienty a pracovníky položeny, si byly podobné a zabývaly se podobným tématem. Komparace byla tedy využita k porovnání dat z odpovědí klientů s daty získanými z odpovědí pracovníků a byly tak srovnány pohledy klientů s pohledy pracovníků na dané téma. Komparace dat byla taktéž ještě využita u otázky, která se týkala možného dalšího vývoje chráněných bydlení. Zde bylo možno

srovnat odpovědi zaměstnanců s informacemi, které byly získány z výročních zpráv na webových stránkách ÚSP Kvasiny.

Výsledky z výzkumného šetření jsou dále zaznamenány dle jednotlivých kategorií, které vznikly díky otevřenému kódování. V každé kategorii vzniklo několik kódů. Ke každému kódu jsou uvedeny informace z rozhovorů, které pod daný kód patří. Po popisu kategorií následuje shrnutí stěžejních informací ke každé jednotlivé výzkumné otázce.

7 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A DISKUSE

V této kapitole jsou uvedeny výsledky z výzkumného šetření. Výsledky jsou uspořádány dle jednotlivých kategorií otevřeného kódování. Pod každou kategorií je uvedeno několik kódů, které zahrnují stěžejní informace pro výzkum. Následně jsou zodpovězeny nejprve dílčí výzkumné otázky a poté je zodpovězena hlavní výzkumná otázka. Následuje shrnutí výsledků a na konci kapitoly je uvedena diskuse k výzkumnému šetření, která zahrnuje i podkapitulu týkající se limitů výzkumu.

Nutno podotknout, že výsledky nelze přenášet na všechna chráněná bydlení v České republice. Veškeré výsledky z výzkumného šetření této práce se vztahují pouze k vybraným chráněným bydlením v okrese Rychnov nad Kněžnou.

7.1 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ DLE KATEGORIÍ

Kategorie „klíma“

Kategorie s názvem „klíma“ zahrnuje kódy jako vztahy, spokojenost, zařízení a pocity. Všechny tyto věci, které vyplývají z rozhovorů s klienty a zaměstnanci chráněného bydlení, souvisí s klimatem, které v chráněném bydlení panuje a přímo či nepřímo toto klíma ovlivňuje.

Nejprve se podíváme na vztahy. V rozhovorech jsem se snažila zjistit jaké vztahy mezi zaměstnanci a klienty, ale i mezi klienty navzájem, panují. Většina klientů odpovídala na otázky týkající se vztahů se spolubydlíci i zaměstnanci pozitivně. Pokud se objevil na vztahy negativní názor, týkal se pouze vztahů se spolubydlíci. Jeden respondent uvedl: „S jednou kamarádkou tady vůbec nevycházím. Vůbec. Ona mě taky nemusí...“ (RK3).

Z vlastní zkušenosti vím, že vztahy, které mezi sebou zaměstnanci i klienti v chráněném bydlení mají, jsou velmi hezké. Dalo by se říci rodinné. Občas se objevují drobné či větší neshody, ale po čase se většinou vyřeší. Lze to vidět na výpovědi dalšího respondenta, který na otázku, jak vychází se spolubydlíci odpověděl: „No jako poprvé ne. Teď už je to v pohodě...“ (RK5). I při samotných rozhovorech bylo na klientech vidět, že o spolubydlících a zaměstnancích smýšlejí veskrze pozitivně.

Dalším faktorem ovlivňujícím klíma v chráněném bydlení je spokojenost. Zde byly odpovědi až na jednu výjimku pozitivní. Klienti i zaměstnanci jsou v chráněném bydlení spokojeni. Klientům se na chráněném bydlení líbí zařízení, možnost vlastního pokoje a domácího mazlíčka i dobrý kolektiv. Nejčastěji však uváděli, že se jim na chráněném bydlení

líbí všechno. Zaměstnanci nejvíce oceňují taktéž zařízení a pěkné pracovní prostředí. Opět mohu z vlastní zkušenosti potvrdit, že spokojenost je na klientech i zaměstnancích vidět. V chráněném bydlení působí uvolněně a s hrdostí ukazují návštěvám zařízení svých pokojů a vypráví o tom, co zde zažili. Při rozhovorech bylo na jednom respondentovi dokonce znát velké dojetí a vděčnost, že v chráněném bydlení může být.

Na klima má také vliv zařízení a vybavenost chráněného bydlení, které bylo respondenty hodnoceno velmi pozitivně. Slovy jednoho respondenta: „...tady to je všechno tak pěkný...“ (RK3). Další respondent uvedl: „...prostředí je tady lepší než v Kvasinách...“ (RK6). Během návštěvy chráněných bydlení jsem mohla prostředí v nich zhodnotit také sama a mohu říct, že zařízení a vybavenost chráněného bydlení je opravdu dobrá. Jak uvedl také respondent z řad pracovníků: ...myslím si, že to je tady na vysoké úrovni...“ (RP3).

Posledním kódem, který je zahrnut v této kategorii, je kód zabývající se pocity. Ty taktéž mohou ve větší či menší míře ovlivnit klima chráněného bydlení. V rozhovorech jsem se ptala na pocity, které klienti pociťovali poté, co se dozvěděli, že budou přestěhováni do chráněného bydlení. Jak se dalo očekávat, odpovědi na tuto otázku byly různorodé. Někteří klienti se těšili a cítili se dobře, někteří nevěděli, co mají čekat. Postupně si však v chráněném bydlení zvykli a jejich pocity jsou k němu nyní veskrze pozitivní.

Snažila jsem se všimnout si také pocitů, které klienti a zaměstnanci projevovali směrem k chráněnému bydlení při samotných rozhovorech. Kromě jednoho respondenta, ze kterého i při rozhovoru pramenily negativní pocity, se ostatní dotazovaní staví k chráněnému bydlení spíše pozitivně a jejich pocity z něj jsou dobré. Jak již je zmíněno výše na jednom respondentovi bylo i během rozhovoru patrné dojetí nad tím, že v chráněném bydlení může být.

Kategorie „prostor pro rozvoj“

Do kategorie nazvané „prostor pro rozvoj“ jsou zahrnuty kódy, které se vztahují k možnému zlepšení chráněného bydlení, jeho možnosti rozvoje a k budoucnosti. Těmito kódy jsou: rozšiřování, nevybavenost do budoucna, dispozice pro rozvoj CHB a možnosti zlepšení. Informace, které jsou zahrnuty pod tyto kódy, jsou získány především z rozhovorů s respondenty z řad zaměstnanců chráněného bydlení.

O rozšiřování a dispozicích pro rozvoj chráněného bydlení toho respondenti příliš nevěděli. Pouze se zmínili, že se staví nové domácnosti. Podrobnosti však nebyli schopni uvést. I to, zda jsou k rozšiřování chráněného bydlení k dispozici dostatečné finanční a prostorové

prostředky, spíše odhadovali. K otázce týkající se právě tohoto tématu jeden z respondentů odpověděl: „...asi na to finance musej bejt, když takhle rozjížděj ty projekty...“ (RP4).

Dalším kódem je nevybavenost do budoucna. Ačkoliv je chráněné bydlení vybaveno velmi dobře, pro budoucnost v péči o klienty je vybavení stále nedostatečné. Respondenti uváděli, že si nejsou schopni představit, jak se o klienty bude pečovat do budoucna v případě, že vlivem stárnutí a úbytku schopností se klienti stanou závislí na péči druhé osoby a pozbydou své samostatnosti. Část odpovědi jednoho z respondentů zněla takto: „...nejsme vybavení na to, abychom se starali o ležícího klienta...“ (RP4). V tomto ohledu je tedy rozhodně ještě co rozvíjet.

Posledním kódem v této kategorii je kód „možnosti zlepšení“. Respondenty nenapadlo příliš mnoho věcí, které by bylo dobré na chráněném bydlení zlepšit. Zmínili však, že by bylo dobré, kdyby klienti, kteří nejsou v chráněném bydlení spokojeni a nevyhovuje jim, měli možnost vrátit se zpět do ústavu a chráněné bydlení opustit. Tato možnost bohužel není v současnosti možná, protože ÚSP Kvasiny se mění na jiný typ pobytové služby pro jiné uživatele.

Kategorie „klienti“

Kategorie s názvem „klienti“ zahrnuje mnoho kódů. Pod těmito kódy jsou zahrnuty informace, které se týkají například potřeb a přání klientů, dovedností a schopností, které klienti získali díky možnosti pobývat v chráněném bydlení a dalších oblastí z života klientů. Tyto kódy jsou následovné: vývin schopností klientů, přání, povinnosti, potřeby klientů, postoje klientů a dovednosti.

Vývin schopností klientů od přechodu z ústavu do chráněného bydlení je značný. Stejně tak klienti získali spoustu nových dovedností. V rozhovorech to uvedli respondenti z řad samotných klientů i z řad zaměstnanců chráněného bydlení. Mnoho základů si klienti přinesli již z ústavu v Kvasinách, avšak v chráněném bydlení mají možnost se v již naučených věcech zdokonalit, a především se naučit určité samostatnosti. Při otázce, která se ptala právě na to, co se klienti v chráněném bydlení naučili, uváděli respondenti dovednosti týkající se přípravy jídla, pomoci v kuchyni a úklidu.

Pár otázek v rozhovorech se zaměřovalo na přání a potřeby klientů v chráněném bydlení. Zajímalo mě, jestli je něco, co by se klienti chtěli ještě naučit nebo v chráněném bydlení změnit. Změny, které by chtěli klienti v chráněném bydlení provést, byly pouze drobné

úpravy. Jako třeba zavěšení obrázku na dveře či pořízení klimatizace na horké dny. Většina klientů se již nic nového naučit nechtěla nebo je nic nenapadlo. Dva respondenti však uvedli konkrétní dovednosti, které by se přáli naučit. Jeden respondent uvedl, že by se chtěl naučit: „...asi počítat ty peníze...“ (RK6). Další respondent na otázku, co by se chtěl naučit uvedl: „...být tady sama chvílku. Když budou třeba dlouho venku, tak abych se tady naučila být sama...“ (RK3). K potřebám klientů se také vyjádřil jeden z respondentů z řad zaměstnanců. Podle něj chybí některým klientům kontakt s více lidmi než jen s ostatními klienty. Tento respondent uvedl: „...jeden klient byl zvyklej v tom ústavu...Tam byly kuchařky, zdravotní sestry, údržbář. Tak on si vždycky oběhl celé to kolečko po tom ústavu a naplňoval ho ten kontakt s těma lidma. To, že pomáhal. Což tady úplně nemá...“ (RP3).

Další kód v této kategorii nese název „povinnosti“. Jde o povinnosti, které klienti musí v chráněném bydlení plnit. Většina povinností, které klienti v chráněném bydlení mají se týká úklidu. Ať už se jedná o úklid vlastního pokoje nebo o úklid společných prostor. Jde především o luxování, vytírání, zametání a podobně. Tyto povinnosti mají klienti rozděleny dle tabulky a v průběhu celého týdne se postupně uklízí celá domácnost. Někteří klienti berou také jako svou povinnost docházení do zaměstnání. To je zřetelné v odpovědi jednoho z respondentů, který na otázku, zda má v domácnosti nějaké povinnosti, které musí plnit, odpověděl následovně: „...mám tady plnit třeba, že musím vstávat. Chodím do práce...“ (RK6). Často také klienti pomáhají v kuchyni a jako povinnost berou například loupání brambor. Na pomoc v kuchyni mají někteří klienti i nastaven individuální plán, podle kterého se učí například zacházet s troubou či varnou deskou.

Posledním kódem v této kategorii je kód nesoucí název „postoje klientů“. Informace vztahující se k tomuto kódu byly získány převážně z rozhovorů s respondenty z řad zaměstnanců. Ti se vyjadřovali k tomu, jak vnímají postoje klientů v chráněném bydlení. Některým zaměstnancům se zdá, že si klienti rychle zvykli například na to, že se v chráněném bydlení oproti ústavu více nakupuje a klienti k tomu nezaujímají adekvátní postoj. Jeden ze zaměstnanců se k postoji klientů vyjádřil konkrétně takto: „...si zvykli, že se víc nakupuje, že mají větší ty potřeby. A to je někdy až zneužívání...přijde jim to jako samozřejmý...“ (RP2). Respondentovi přijde líto, že se klienti někdy staví k věcem a vybavení, které jim chráněné bydlení poskytuje, jako k samozřejmému a dostatečně si ho neváží. Určité zklamání z této situace bylo na respondentovi vidět i při rozhovoru.

Kategorie „pozitiva“

Kategorie s názvem „pozitiva“ zahrnuje kódy, které poukazují na výhody chráněného bydlení oproti ústavu v Kvasinách. Kódy v této kategorii jsou následovné: výhody CHB a plusy práce. Pod tyto kódy jsou zahrnuta různá pozitiva chráněného bydlení jako například vybavenost, možnosti péče o klienty, prostředí a další.

Nejprve se podíváme na výhody chráněného bydlení. Respondenti na chráněné bydlení nahlíží z většiny velmi pozitivně. Z rozhovorů s klienty se dalo vypořádat, že jako velkou výhodou oproti ústavu vnímají možnost mít vlastní pokoj, který si mohou zařídit podle sebe. Také na nich bylo možné vypořádat, že se jim líbí i prostředí chráněného bydlení. Jeden respondent z řad klientů uvedl, že: „...to je všechno tak pěkný...“ (RK3). I respondenti z řad zaměstnanců se zmiňovali o výhodě vlastního pokoje pro klienty a o pěkném prostředí, které chráněné bydlení nabízí. Také ale uvedli několik dalších výhod. Jeden ze zaměstnanců vypověděl: „...pracovník má na každého klienta víc času. Ta možnost nějakého toho jejich rozvoje je tady větší...Té péče klient dostane víc...“ (RP3). Další ze zaměstnanců opět uvedl jako výhodou soukromí, ale také uvedl, že výhodou je: „...že se zapojují do každodenního života...můžou se jít i sami projít. Mají ten kontakt s běžným životem...“ (RP4). Větší míra volnosti je pro klienty i pro pracovníky v chráněném bydlení dle rozhovorů důležitá.

Druhým kódem v této kategorii je kód s názvem „plusy práce“. Tento kód se týká výpovědí respondentů z řad zaměstnanců. Respondenti uvedli několik výhod práce v chráněném bydlení oproti práci v ústavu. Kromě hezkého prostředí a dobré vybavenosti, které se také dají brát jako plusy práce v chráněném bydlení, uvedli respondenti například také flexibilitu práce. Dle jednoho z respondentů je možné si naplánovat den podle potřeby. Respondent přímo uvedl: „...tady máte volnou možnost...máme daný ty pravidla, co je potřeba za den udělat, ale dělám si to podle svého...je to takový volný...“ (RP1). Dva z respondentů se také shodli na tom, že na této práci je hezkým plusem, když vidí, že se klientům podařil nějaký pokrok. Jeden z těchto respondentů v rozhovoru vypověděl: „...když člověk potom vidí, že ten klient udělá nějaký pokrok...je to taky pro tu práci dobrý...to má smysl...“ (RP4). Jeden ze zaměstnanců také ještě uvedl, že na práci v chráněném bydlení se mu líbí její různorodost.

Kategorie „negativa“

Kategorie s názvem „negativa“ zahrnuje kódy, které naopak poukazují na nevýhody a negativa v chráněném bydlení oproti ústavu v Kvasinách. V této kategorii jsou zahrnuty následovné kódy: nevýhody CHB a nevážení si věcí.

Nejprve se podíváme na nevýhody chráněného bydlení. Dotazovaní klienti, kromě jednoho, žádné negativum na chráněném bydlení neuvedli. V chráněném bydlení se jim líbí a uváděli jen výhody. Zmíněný jeden klient uvedl, že se mu na chráněném bydlení nelíbí mokrá zeď, která je venku. Více se k nevýhodám chráněného bydlení vyjadřovali, stejně jako u výhod, respondenti z řad zaměstnanců. Ti uvedli několik poměrně zajímavých nevýhod, které dle nich chráněné bydlení má. Zmínili nevýhody, které se týkají jich samotných i nevýhody, které se spíše vztahují ke klientům.

Více zaměstnanců zmínilo jako nevýhodu administrativu. Jeden z nich přímo uvedl: „...Je tu víc práce, co se týče toho individuálního plánu a administrativy. Toho je víc, než bylo v ústavu...“ (RP3). Dále se také většina zaměstnanců shodla na tom, že je zde malá komunita, což sice může být při práci s klienty výhodou, ovšem pro klienty a jejich sociální začleňování to vnímají jako nevýhodu. Jeden za zaměstnanců vypověděl: „...jim chybí ty společný návštěvy... Tam měli víc komunitu. Tady jich je vlastně šest. Jsou na sebe zvyklý, jak jsou pořád spolu. Takže já si myslím, že ta změna, když byl ten větší ústav, že tam toho bylo pro ně víc jako dění a měli víc zážitků...“ (RP1). Někteří z klientů také nemají povolen samostatný pohyb, a proto mohou sami pouze na zahradu a na procházku mohou jen za doprovodu pracovníka. Dle jednoho ze zaměstnanců pak v chráněném bydlení vzniká takzvaná ponorka. Více k nevýhodám již ani zaměstnanci neuvedli.

Do této kategorie také ještě patří kód s názvem „nevážení si věcí“. Tento kód se vztahuje k výpovědi jednoho ze zaměstnanců, který uvedl, že ho mrzí, že si klienti dostatečně neváží vybavení, které se jim v chráněném bydlení nabízí. Respondent uvedl přímo toto: „Jsou tady klienti, který si toho neumí vážit...v normálním životě se snažíme si ty věci chránit, a to se tady neděje. Každou chvíli je něco rozbitý, zničený a pro ně to je samozřejmost...“ (RP2).

Kategorie „názory“

Kategorie s názvem „názory“ zahrnuje kódy, které se týkají názorů klientů i zaměstnanců na různou problematiku týkající se chráněného bydlení. V této kategorii jsou kódy s následujícími názvy: názor na CHB, názor na noční směny, názor na ústav. Názor na chráněné

bydlení vyjádřili i klienti, kteří uváděli, zda jsou v něm spokojeni či ne. Ostatní kódy se opět vztahují k rozhovorům s respondenty z řad zaměstnanců.

Nejdříve se podíváme na názory na chráněné bydlení. Klientům byla položena otázka, která se jich ptala, jak jsou se službou spokojeni. Všichni s výjimkou jednoho klienta odpovídali pozitivně. Se službou jsou spokojeni. Zmíněný jeden klient odpověděl následovně: „Já moc ne. Se mi tady nelíbí...“ (RK2). U klientů byly odpovědi poměrně jednoznačné. Respondenti z řad zaměstnanců se o chráněném bydlení a práci v něm vyjadřovali širěji a měli pro své odpovědi různé argumenty. Z celých rozhovorů s pracovníky se dalo vyčíst jaký postoj k chráněnému bydlení zaujímají a zda se jim práce v něm líbí. Pocity z chráněného bydlení byly na respondentech z řad pracovníků patrné i při samotné realizaci rozhovorů. Pracovníci chráněné bydlení vnímají veskrze pozitivně, práce v něm je baví a vidí v chráněném bydlení smysl. Dle jejich názorů je chráněné bydlení na vysoké úrovni, klienti ve většině dosahují pokroků, líbí se jim práce v hezkých podmínkách a práce je zatím stále naplňuje. K chráněnému bydlení však měli také nějaké připomínky, které se týkaly nemožnosti návratu klientů zpět do ústavu a nejisté budoucnosti v péči o klienty. Ohledně nejisté budoucnosti v péči o klienty se jeden z respondentů vyjádřil takto: „Řešili jsme, jak se situace bude vyvíjet dál...Chráněná bydlení nejsou vybavená na to, aby se starala o imobilního člověka...“ (RP4). Jiný ze zaměstnanců se zase zmínil o nemožnosti návratu klientů do ústavu. K této problematice se vyjádřil následovně: „Některým klientům podle mě ten ústav vyhovoval víc. Jeden klient byl zvyklý v tom ústavu...on si vždycky oběhl celé to kolečko po tom ústavu a naplňoval ho ten kontakt s těma lidma...“ (RP3).

Dalším kódem v této kategorii je kód s názvem „názor na noční směny“. Názor na tuto problematiku mě osobně zajímal. Když jsem byla v chráněném bydlení na praxi, dozvěděla jsem se, že se přemýšlelo o zrušení nočních směn. Zajímalo mě tedy jaký názor mají na noční směny zaměstnanci chráněného bydlení. Všichni z dotazovaných zaměstnanců se shodli na tom, že noční směny jsou nutné. V důvodech, pro které dle jejich názoru noční směny nelze zrušit, se také shodovali. Noční směny jsou nutné kvůli zdravotnímu stavu některých klientů i kvůli povaze některých dalších klientů. K nutnosti nočních směn jeden respondent uvedl: „...tady jsou klienti, kteří nemohou na domácnosti zůstat sami...Nehledě na to, že kdyby tady někdo zazvonil...Může dojít k epileptickým záchvatům...klienti nejsou schopni adekvátně reagovat...“ (RP4). Zaměstnanci jsou tedy jednoznačně pro zachování nočních směn.

Posledním kódem v této kategorii je kód s názvem „názor na ústav“. Pod tímto kódem se skrývají informace, díky kterým lze alespoň trochu porovnat ústav s chráněným bydlením a zhodnotit, která služba je z hlediska rozvoje klientů lepší a více vyhovující. Porovnání práce v ústavu s prací v chráněném bydlení hezky vystihl jeden respondent, který uvedl: „Tady jsou klienti většinou s nižší mírou podpory, takže se s nimi dá dělat víc věcí. Tam je hygienická podpora, tady jsou samostatnější...tady je to o tom, že s nimi člověk víc komunikuje, víc jim asistuje. Snažíme se, aby si toho víc dělali sami...“ (RP4). Jedna otázka v rozhovorech se týkala také pokroků, kterých klienti v chráněném bydlení dosáhli. Nutno podotknout, že některé dovednosti si klienti osvojili již v ústavu. I tam měli určité povinnosti. Sami klienti při rozhovorech uvedli, že chodili například do dílen, kde se učili vařit. Uklízeli také například schody a dělali podobné další práce. Na otázku ohledně pokroků klientů jeden z respondentů odpověděl následovně: „...někteří jsou samostatnější a víc se civilizovali...“ (RP2). Další zaměstnanec uvedl, že se někteří klienti více rozmluvili a podařilo se splnit i několik cílů z rozvojového plánu. Chráněné bydlení má tedy v tomto ohledu smysl a klienti zde určitých pokroků určitě dosahují. Dle zaměstnanců by těchto pokroků klienti mohli nejspíše dosáhnout i v ústavu. Vše by bylo ovšem daleko složitější na organizaci a péči vzhledem k většímu počtu klientů, které by měl jeden zaměstnanec v ústavu na starosti.

7.2 SHRNUÍ DAT K DVO1 A DVO2

Největší výhodou dle zaměstnanců i samotných klientů je soukromí, které jednotlivým klientům poskytuje jejich vlastní pokoj. Kromě standardního vybavení, které je v každém pokoji dáno, si klienti mohou svůj pokoj dovybavit a dopravit dle přání. Vše závisí na možnosti klientů či jejich opatrovníka. Další nespornou výhodou je především pro zaměstnance menší počet klientů. Díky tomu mají zaměstnanci lepší možnost se jednotlivým klientům více věnovat a poskytnout jim péči a pomoc, kterou potřebují. Někteří z klientů mají také možnost chodit na samostatné procházky po okolí, poznávat tak město a více se socializovat.

I přes řadu výhod má chráněné bydlení především dle zaměstnanců své nevýhody. Dle rozhovorů některým klientům spíše vyhovoval pobyt v ústavním prostředí. Jedná se o klienty, kteří se nemohou volně pohybovat bez doprovodu, a tak je pro ně prostředí malé zahrady u chráněného bydlení nedostatečné. Některým klientům také vyhovoval kontakt s ostatními zaměstnanci v ústavu. O tuto možnost v chráněném bydlení daní klienti přišli. Celkově je v chráněném bydlení malá komunita, což pro některé klienty bohužel není úplně výhodou. Proto bylo jako nevýhoda zmiňováno to, že se klienti, kterým by chráněné bydlení

nevyhovovalo nemohou vrátit do ústavu zpět. To je dáno ovšem tím, že ústav jako takový se bude měnit na jiný druh pobytové služby, a proto by se klienti ani neměli kam vrátit. Nakonec zaměstnanci jako nevýhodu spatřují velkou míru administrativy, která je v chráněném bydlení podstatně vyšší než v ústavu.

Chráněné bydlení má dle názorů zaměstnanců a klientů spíše více výhod, nutno však zohlednit a nezapomenout i na nevýhody, které jsou zmíněny. Většina těchto nevýhod je dána povahou služby jako takové, avšak na malém kontaktu s jinými lidmi či na malém množství společných návštěv by se dalo zapracovat.

7.3 SHRNU TÍ DAT K DVO3

Na tuto otázku odpovídali spíše respondenti z řad pracovníků. Respondenti z řad klientů byli v převažující většině s podobou chráněného bydlení spokojeni a na otázku, zda by chtěli v chráněném bydlení něco změnit ve většině odpovídali, že nic. Maximálně se jednalo o drobnosti.

Pracovníkům byla přímo položena otázka, zda je napadá nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení. Dva pracovníci uvedli konkrétní příklady, které by dle nich bylo dobré změnit nebo alespoň zvážit, zda by nebylo dobré s těmito pomyslnými nedostatky něco udělat. Jedna odpověď se týká budoucnosti chráněného bydlení a druhá opětovného umístění klientů do ústavu. Pracovníci by ocenili, kdyby věděli, jak se bude do budoucna řešit péče o klienty, kteří budou s rostoucím věkem dosti pravděpodobně postupně přicházet o své schopnosti postarat se sami o sebe v různých oblastech. Vedení chráněného bydlení tuto otázku budoucnosti péče nejspíše ještě neřešilo vzhledem k tomu, že projekt chráněného bydlení je stále poměrně mladý. Jako jednu oblast možného zdokonalení tedy můžeme brát oblast plánování budoucnosti.

Druhá odpověď, jak již bylo uvedeno, se týkala opětovného umístění klientů do ústavní péče. Dle výpovědí zaměstnanců není chráněné bydlení pro některé klienty vhodné. Je poměrně významné, zda jsou klienti v chráněném bydlení spokojeni či ne a zda je pro ně tato služba vůbec vhodná. Některým klientům vyhovoval větší pohyb lidí, větší množství zaměstnanců a ostatních klientů. Také možnost se volně pohybovat po velkém prostoru. Tyto možnosti v chráněném bydlení chybí. Byť má každá domácnost svou zahradu, některým klientům toto nestačí. Zvláště těm, kteří se nemohou pohybovat sami bez doprovodu pracovníka mimo domácnost chráněného bydlení. Jiní klienti nacházeli zábavu v pomoci provozním zaměstnancům či v rozhovorech a různých aktivitách s ostatními klienty ústavu. Vše toto bylo

pro klienty velké pozitivum a nyní o tyto možnosti přišli. ÚSP Kvasiny však nebude již nadále ústavem pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením, a proto možnost návratu zcela zaniká. Kvůli tomu je zdokonalení v této oblasti těžko řešitelné.

7.4 SHRNU TÍ DAT K DVO4

ÚSP Kvasiny stále realizuje projekt, který se zabývá transformací současného ústavu. V rámci tohoto projektu, který nese název „Transformace ÚSP pro mládež Kvasiny“ vznikly právě domácnosti chráněného bydlení v Kostelci nad Orlicí a v Týništi nad Orlicí. Celý tento projekt byl realizován za pomoci finanční podpory Evropské unie a podrobněji se tímto projektem zabývá podkapitola 3.4 v teoretické části této práce.

V rámci tohoto projektu však vznikají další domácnosti, které jsou nyní ve fázi přípravy. Tyto informace jsem dostala i od některých respondentů ze strany pracovníků. Nové domácnosti se budou nacházet v Novém Městě nad Metují, v Jaroměři a Častolovicích. Jak je patrné ne všechny domácnosti budou v okrese Rychnov nad Kněžnou. Pracovníci, kteří o projektu věděli, uváděli, že připravovaná domácnost v Častolovicích má být taktéž chráněným bydlením. Avšak jak jsem později zjistila, informace nebyly zcela správné. Po prostudování výroční zprávy z roku 2023, která je volně přístupná na stránkách ÚSP Kvasiny, jsem se dozvěděla, že všechny domácnosti, které se nyní připravují, budou domácnostmi domovů pro osoby se zdravotním postižením. Žádná z domácností není plánována jako chráněné bydlení. Z hlediska prostorových možností by tedy rozvoj chráněného bydlení pravděpodobně možný byl. Jak z uvedeného vyplývá, budovy pro projekt transformace zatím ÚSP Kvasiny nachází.

Finanční hledisko budoucího rozvoje chráněného bydlení závisí na dotacích, které jsou ÚSP Kvasiny poskytnuty. Ať se jedná o dotace z kraje či z Evropské unie. O poskytnutí financí pro možný další rozvoj chráněného bydlení mi toho respondenti ze strany pracovníků nebyli schopni mnoho říct. Dle slov jednoho z pracovníků finanční možnosti moc neovlivní. Co je, to je a ústav jako takový s tím mnoho nenadělá. Většina financí na výstavbu a provoz chráněného bydlení pochází z dotací Evropské unie, státního rozpočtu či rozpočtu kraje, darů či například z úhrad za pobyt. Pro představu byla v roce 2023 z rozpočtu kraje na domovy pro osoby se zdravotním postižením a chráněné bydlení poskytnuta dotace ve výši 17 935 003, 00 Kč a příspěvek na provoz činil 15 595 100, 00 Kč. (Králičková, 2024). Z finančního hlediska tedy rozvoj chráněného bydlení závisí na poskytnutých dotacích, které nejde do budoucna odhadnout.

7.5 SHRNU TÍ DAT K HVO

Mezi klienty a zaměstnanci chráněného bydlení převažuje na chráněné bydlení pozitivní názor. Z dotazovaných respondentů pouze jeden vnímá chráněné bydlení negativně a dle dalšího respondenta je chráněné bydlení hezká myšlenka, avšak pro jinou cílovou skupinu osob. Respondenti, kteří o chráněném bydlení smýšlejí pozitivně, měli různé důvody. Často zmiňovali, že se jim líbí prostředí a vybavení chráněného bydlení. Domácnosti chráněného bydlení jsou opravdu velmi dobře vybavené a velmi hezky zařízené. Další důvody pro pozitivní názory byly například následující: vlastní pokoj, domácí mazlíček, hodní pracovníci, dobrý kolektiv, hezké podmínky apod.

Respondenti z řad pracovníků zmínili ještě další důvody, které se lišily od důvodů klientů. Pracovníci chráněného bydlení vnímají pozitivně proto, že je vidět pokrok většiny klientů, kterého za pobytu v chráněném bydlení dosáhli. Je vidět, že se schopnosti klientů od přechodu z ústavu do chráněného bydlení vyvinuly. Líbí se jim radost, kterou klienti, ale i oni sami projeví, když se povede něčeho dostáhnout. Když se klient naučí něco nového, povede se mu rozvinout své schopnosti a dovednosti a něco sám dokáže. Díky tomuto mají pracovníci pocit, že práce a chráněné bydlení má smysl.

Otázka týkající se budoucnosti chráněného bydlení je poměrně složitá na zodpovězení a je již nastíněna výše. Budoucnost chráněného bydlení totiž z velké části závisí na zdravotním stavu klientů. Průměrný věk klientů chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou je 50,6 let (Kralíčková, 2024). V tomto věku se zdravotní stav klientů může změnit prakticky kdykoliv. Jak říkali sami respondenti ze strany pracovníků, zdravotní stav klientů se může změnit během roku, během dvou let či až za deset let. V každém případě chráněné bydlení je vybaveno na péči o klienty, kteří jsou z velké míry samostatní a nepotřebují velkou míru podpory v péči o vlastní osobu. Pokud by se zdravotní stav klienta rapidně změnil, což je se stárnutím klientů velmi pravděpodobné, chráněné bydlení není ani v nejmenším na péči například o imobilní klienty vybaveno. Proto zaměstnance chráněného bydlení zajímá, jak bude do budoucna péče o klienty řešena vzhledem k tomu, že mnoho klientů v chráněném bydlení pravděpodobně zůstane již do konce svého života.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že chráněné bydlení je klienty i zaměstnanci vnímáno pozitivně a dle zaměstnanců má chráněné bydlení jakožto služba smysl. Budoucnost chráněného bydlení je však nejistá. Bylo by dobré promyslet zajištění péče v případě úbytku schopností klientů a zhoršení jejich zdravotního stavu, aby v možné nastalé situaci bylo

chráněné bydlení potřebně materiálně vybaveno a byl zajištěn také dostatečný počet zaměstnanců.

7.6 SHRnutí VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V předchozích podkapitolách jsou uvedeny výsledky dle jednotlivých kategorií otevřeného kódování a následně shrnuty dle výzkumných otázek, které se týkají různých oblastí chráněného bydlení. Během výzkumného šetření bylo zjišťováno, jak zaměstnanci a pracovníci vnímají službu chráněného bydlení, jaké výhody a nevýhody v chráněném bydlení spatřují, a zda je do budoucna možný další rozvoj chráněného bydlení. Zjišťováno také bylo, zda by bylo v nějaké oblasti chráněného bydlení třeba zdokonalení.

Výzkumným šetřením se podařilo více či méně zodpovědět všechny výzkumné otázky. Samozřejmě by se snad u všech výzkumných otázek dalo pátrat ještě daleko hlouběji. Pokud by na otázky odpověděli všichni klienti a zaměstnanci chráněného bydlení, mohly by být výsledky výzkumného šetření od nynějších výsledků, které vyplývají z rozhovorů pouze s vybranými klienty a zaměstnanci, rozdílné. Stejně tak by se dalo získat mnohem více informací k možnému dalšímu rozvoji chráněného bydlení, pokud by se do výzkumného šetření zapojili například i respondenti z vedení ÚSP Kvasiny či příslušní pracovníci rozhodující o dotacích, které budou ÚSP Kvasiny na projekty poskytnuty.

I tak z výzkumného šetření vyplynulo několik zajímavých informací, které jsou jistě pro ucelení pohledu na chráněné bydlení obohacující. První výzkumná otázka se zajímala o to, jaké výhody chráněné bydlení dle klientů a zaměstnanců má. Většina výhod jako je soukromí, vlastní pokoje klientů, menší počet klientů, možnost individuální péče o klienta a větší míra socializace s okolím a samostatnosti klientů a další, se dala očekávat. Tyto výhody souvisí s podstatou služby chráněného bydlení a dají se tedy předpokládat. Zajímavé byly další výhody uváděné v rozhovorech. Jako výhodou respondenti uváděli i materiální vybavenost a hezké prostředí, které je opravdu moderní a vkusné. Nejzajímavější výhodou, která je příjemná především pro pracovníky, je možnost naplánovat si den dle potřeby. Byť je dán režim dne, který se musí určitým způsobem dodržovat, je možné si den přizpůsobit. Například, když je špatné počasí, může se místo plánované procházky vymyslet jiný program. Výhod, které zaměstnanci a klienti v chráněném bydlení spatřují je tedy celá řada.

Druhá výzkumná otázka se zabývala nevýhodami chráněného bydlení. Těch oproti výhodám nebylo zmiňováno tolik, avšak některé z nich jsou opravdu zajímavé. Mezi nevýhodami, které nebyly tolik překvapující, byly zmiňovány například velké náklady, mnoho

administrativy a malá komunita. Opět tyto nevýhody vyplývají z podstaty služby chráněného bydlení. K více překvapujícím nevýhodám patří malý prostor pro volný samostatný pohyb klientů, málo společných návštěv mezi domácnostmi a málo kontaktu s lidmi mimo chráněné bydlení. Nejzajímavější nevýhoda je ta, že se klienti, kterým pobyt v chráněném bydlení nevyhovuje, nemohou vrátit zpět do ústavu. To může být opravdu velkou nevýhodou, pokud to poté klientům stěžuje šťastné žití a pracovníkům to stěžuje jejich práci a péči o klienta.

Následná výzkumná otázka se zaměřila na možnost zdokonalení chráněného bydlení. Odpovědi na tuto otázku souvisely s nevýhodami chráněného bydlení a jeho budoucností. Jedna odpověď se totiž týkala již výše zmiňované nemožnosti navrátit se do ústavu. Zdokonalení v této oblasti však není možné. Alespoň ne v souvislosti s ÚSP Kvasiny, který již nebude sloužit jakožto ústav pro klienty s mentálním a kombinovaným postižením. Druhá oblast, ve které by bylo třeba zdokonalení, se týkala budoucnosti v péči o klienty. Pracovníci by ocenili, kdyby byla péče o klienty naplánována z dlouhodobého hlediska a bylo promyšleno, jak bude péče vypadat a jak bude zajištěna, až budou klienti pozbývat své samostatnosti. Jiná oblast možného zdokonalení žádného z vybraných respondentů nenapadla.

Poslední dílčí výzkumná otázka se zajímala o možný další budoucí rozvoj chráněného bydlení. Na tuto výzkumnou otázku bohužel nebylo mnoho respondentů schopno odpovědět. O finanční stránce dalšího rozvoje chráněného bydlení nikdo z respondentů mnoho nevěděl. Veškerá činnost související s výstavbou nového chráněného bydlení je dotována z Evropské unie a souvisí s vypracovaným projektem, který nese název „Transformace ÚSP pro mládež Kvasiny“. Další finance, které jsou chráněnému bydlení poskytovány pochází ze státního rozpočtu, z rozpočtu kraje či darů. Respondenti o těchto financích nemají přehled, a tak na část možného rozvoje týkajícího se právě financí nemohli odpovědět. Ohledně prostorových možností pro rozvoj dalšího chráněného bydlení byli respondenti informováni již trochu lépe. Alespoň tedy věděli o právě připravovaných nových domácnostech, které se budou nacházet v Novém Městě nad Metují, Jaroměři a Častolovicích. Ovšem informace, které byly během rozhovoru uvedeny, se lišily od informací získaných z výroční zprávy ÚSP Kvasiny, ve které je uvedeno, že všechny připravované domácnosti budou domovy pro osoby se zdravotním postižením. Nikoliv chráněným bydlením, jak bylo v rozhovorech uváděno o připravované domácnosti v Častolovicích. Více informací, které by mohli k možnému budoucímu rozvoji chráněného bydlení uvést, respondenti neměli.

Hlavní výzkumná otázka se zabývala celkovým vnímáním chráněného bydlení jeho zaměstnanci a klienty. Otázka se taktéž zaměřila na to, zda má dle zaměstnanců chráněné bydlení smysl a budoucnost. Ve většině respondentů na chráněné bydlení nahlíží pozitivně. Z vybraných respondentů pouze jeden vnímal chráněné bydlení striktně negativně a jeden respondent službu chráněného bydlení jako takovou vnímá pozitivně, ale spíše by ji směřoval pro jinou cílovou skupinu klientů. Respondenti, kteří vnímají chráněné bydlení pozitivně si na chráněném bydlení chválili například hezké zařízení, dobré vybavení, soukromí vlastního pokoje. Za pozitivum také uváděli dobrý kolektiv, hodné pracovníky či možnost mít domácího mazlíčka, který je většinou v podobě kočky. Někteří klienti mají ještě v pokoji svého vlastního mazlíčka. Tím je u vybraných klientů křeček, andulka a korela.

Druhá část výzkumné otázky se zaměřila na smysl a budoucnost chráněného bydlení. Dle výpovědí respondentů chráněné bydlení smysl má. Rozhodně má smysl práce v něm. Od přechodu z ústavu se vyvinuly schopnosti mnoha klientů a pracovníky těší vidět pokroky, kterých klienti za dosavadní pobyt v chráněném bydlení dosáhli. Oproti tomu budoucnost chráněného bydlení je z pohledu pracovníků nejistá. Nevědí, zda budou do budoucna schopni zajistit péči o stárnoucí klienty, kterým budou schopnosti a dovednosti naopak postupně ubývat, mohou začít potřebovat větší míru pomoci a stále budou v chráněném bydlení umístěni. Domácnosti nejsou na péči o takovéto klienty zatím vybaveny. Zda někdy na takovou péči vybaveny budou, zůstává otázkou.

Celé výzkumné šetření se zaměřovalo na domácnosti chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou, ve kterých šetření také probíhalo. Respondenty byli pracovníci a klienti těchto domácností. Proto výsledky z výzkumného šetření nelze zobecňovat na všechna chráněná bydlení v České republice.

7.7 DISKUZE K VÝZKUMU

Chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou má jistě svůj potenciál. V tomto okrese tato služba zatím funguje čtyři roky. Je tedy ještě relativně mladá. I za tu dobu je však u klientů vidět určitý posun v jejich schopnostech. U většiny je také vidět spokojenost s touto službou a jsou rádi, že v chráněném bydlení mohou být. Ze stran pracovníků je chráněné bydlení vnímáno taktéž pozitivně a práci v něm si chválí.

Výzkum jako takový probíhal v rámci možností bez problémů. Již od počátku, kdy jsem se domlouvala s paní ředitelkou ÚSP Kvasiny na možnosti uskutečnit výzkum v chráněném bydlení, mi všichni vycházeli vstříc. Samotné rozhovory proběhly v rámci tří dnů, během nichž

jsem postupně navštívila všechny domácnosti chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou a s vybranými klienty a pracovníky rozhovory absolvovala. Na některých domácnostech mi respondenty z řad klientů vybírali pracovníci, na některých domácnostech se klienti hlásili dobrovolně prakticky ihned a na další domácnosti jsem si klienty vybírala sama. Rozhovory s pracovníky byly naprosto bezproblémové. Oproti tomu rozhovor s klienty občas vyžadoval větší dávku trpělivosti. Někteří klienti občas během rozhovorů odbíhali od tématu a začali vyprávět o svém životě, co budou dělat, co vidí na zahradě nebo co se stalo v jejich domácnosti. Vzhledem k jejich diagnózám je pochopitelné, že jejich pozornost a soustředění má omezenou kapacitu a může vyžadovat větší úsilí. I tak se mi od poměrně většího množství klientů podařilo získat užitečné informace, byť většina klientů odpovídala stručně.

Jak již vyplynulo z výzkumného šetření a bylo několikrát zmíněno, bylo by dobré pouvažovat nad tím, zda by nebylo možné nějakým vhodným způsobem zajistit návrat klientů, kterým chráněné bydlení opravdu nevyhovuje, do ústavní péče. Samozřejmě by se pro umístění klientů musel najít jiný ústav než ÚSP Kvasiny, který se bude měnit na jiný typ pobytové služby. Také by bylo dobré promyslet budoucí péči o klienty. Naplánovat péči z dlouhodobého hlediska, informovat o tom všechny zaměstnance a možná již začít s přípravami. Protože, jak řekli sami zaměstnanci, situace se může velmi rychle změnit a chráněné bydlení na to momentálně opravdu není připraveno.

Prostor pro další rozvoj chráněného bydlení je pravděpodobně k dispozici. Všechny dosavadní domácnosti chráněného bydlení vznikly přestavbou a rekonstrukcí budov, které již v dané zástavbě byly. Proto dokud budou k dispozici budovy či pozemky, které lze koupit, bude i prostor pro rozvoj chráněného bydlení. Samozřejmě za předpokladu, že na přestavbu či výstavbu dostane ÚSP Kvasiny dotace.

Přibližně před dvěma roky jsem v chráněném bydlení byla na praxi. V rámci této praxe jsem měla možnost navštívit všechny domácnosti právě v okrese Rychnov nad Kněžnou. Mohu tak z vlastní zkušenosti říct, že zařízení v chráněném bydlení je opravdu velmi pěkné. Dovolím si uvést, že až nadstandardní. Vztahy mezi zaměstnanci a klienty jsou přátelské a každá domácnost působí jako rodina. Většina klientů vypadá, že je v chráněném bydlení spokojená. Protože jsem v chráněném bydlení byla před dvěma roky a poté nyní na rozhovorech, mohla jsem si všimnout, že jedna klientka chráněné bydlení opustila a přešla do podporovaného bydlení. Sama tedy mohu říci, že i dle mého názoru má chráněné bydlení smysl a na příkladu této klientky je to i hezky viditelné.

7.7.1 LIMITY VÝZKUMU

Výzkumné šetření v chráněném bydlení mělo své limity, které by bylo dobré zmínit. Celý výzkum se týkal pouze vybraných chráněných bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Informace z výzkumného šetření se tedy vztahují pouze k těmto konkrétním domácnostem a nelze je přenést na jiné domácnosti chráněného bydlení v České republice. Výsledky nutno brát s rezervou také vzhledem k menšímu množství respondentů, kteří se rozhovorů zúčastnili. Bohužel jsem do výzkumného šetření nemohla zapojit všechny klienty, kteří tyto domácnosti obývají. Ne všichni klienti mají totiž dobré komunikační dovednosti, aby s nimi bylo možné rozhovor uskutečnit. Je tak velmi pravděpodobné, že by výsledky mohly být jiné, kdyby se do rozhovorů zapojili všichni zaměstnanci a klienti chráněného bydlení.

Mezi limity výzkumu patří také samotné limity respondentů z řad klientů. Všichni z dotazovaných klientů jsou ve větší či menší míře osoby s mentálním postižením. Dost často také mají k tomuto postižení přidružené ještě další. Proto byly ve většině případech jejich odpovědi stručné a omezovaly se pouze na ano/ne, líbí/nelíbí a tak podobně. Osoby s tímto druhem postižení také často žijí spíše přítomností. Pokud mají plány do budoucnosti bývají spíše nereálné, na což poukazovali i zaměstnanci chráněného bydlení. Skutečnost, že žijí spíše přítomností, byla vidět i na odpovědích týkajících se například toho, co by klienti rádi v chráněném bydlení změnili či co jim v něm chybí.

Limitem při samotných rozhovorech byla také pozornost klientů, která se často od rozhovoru odvracela jinam. Klienty rozptylovalo například dění za oknem, jejich vlastní myšlenky a potřeba mi sdělit něco z jejich života. Bylo tak nutné klientům otázky opakovat a navádět je zpět k tématu.

Při případném dalším výzkumu s těmito respondenty by se některé limity daly eliminovat. Například by se dalo prostředí upravit co nejlépe tak, aby klienty od rozhovoru nerozptylovaly vnější vlivy. Pozornost klientů by tak možná mohla být o něco málo lepší.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá chráněným bydlením v okrese Rychnov nad Kněžnou. Je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do čtyř kapitol a několika podkapitol. Praktická část obsahuje kapitoly tři opět s několika podkapitolami.

Kapitoly v teoretické části diplomové práci se zabývají obecným popisem sociálních služeb na území České republiky a charakteristikou chráněného bydlení. Nejprve je uvedena obecná charakteristika služby chráněného bydlení a následně je uvedena charakteristika chráněného bydlení v České republice. Další kapitoly v teoretické části této práce se věnují již Ústavu sociální péče pro mládež Kvasiny a jeho projektu chráněného bydlení. Popsány jsou všechny domácnosti chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou, jejich fungování, služby, které nabízí, cílová skupina klientů a náplň práce zaměstnanců. Teoretická část slouží jako podklad pro část praktickou.

Praktická část práce je zaměřena na samotné výzkumné šetření v domácnostech chráněného bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou. Cílem je zjistit, jak jsou klienti a zaměstnanci s touto službou spokojeni a zda má dle jejich názoru služba smysl. Cílem výzkumného šetření je také zjistit, jaké výhody a nevýhody chráněného bydlení má. Výzkumné šetření je zaměřeno na čtyři domácnosti chráněného bydlení a je realizováno pomocí rozhovorů s vybranými klienty a zaměstnanci chráněného bydlení. Získaná data jsou vyhodnocena pomocí metody otevřeného kódování a zpracována dle jednotlivých kategorií. Ke každé výzkumné otázce je poté uvedeno krátké shrnutí zjištěných výsledků.

Ze získaných dat vyplývá, že většina klientů je s chráněným bydlením spokojena a jsou rádi, že zde mohou být. Taktéž zaměstnanci si službu chráněného bydlení chválí a dle nich má smysl. Respondenti v chráněném bydlení spatřují mnoho výhod, ale uvádějí i poměrně pádné nevýhody. Výhody chráněného bydlení však v rozhovorech převažují. Výzkumné šetření se zaměřuje také na budoucnost chráněného bydlení a jeho možné zdokonalení. Budoucnost chráněného bydlení je dle dat nejistá. Především v budoucí péči o klienty. Zdokonalení je možné právě v onom plánování péče o klienty do budoucnosti a také v možném umožnění návratu do ústavní péče klientům, kterým život v chráněném bydlení nevyhovuje.

Výstup práce a výsledky získané z výzkumného šetření mohou být přínosné především pro samotné chráněné bydlení v okrese Rychnov nad Kněžnou a jeho vedení. Na základě získaných dat by mohli vedoucí pracovníci začít řešit podobu budoucí péče o klienty či zkusit pro některé klienty zajistit návrat do ústavní péče. Práce by mohla také posloužit lidem, které

zajímá téma chráněného bydlení. Díky této práci si mohou udělat o chráněném bydlení jasnější představu a ucelit si tak své dosavadní vědomosti o této službě.

Na počátku vypracovávání této diplomové práce jsem doufala ve větší množství tištěných zdrojů o chráněném bydlení. Bohužel se mi jich mnoho najít nepodařilo. V průběhu vypracovávání této práce jsem se obávala nedostatečné sdílnosti některých klientů či zaměstnanců během rozhovorů. Respondenti mě však mile překvapili a byli schopni odpovědět téměř na všechny zvolené otázky. Výzkum nakonec proběhl bez obtíží a podařilo se mi zodpovědět položené výzkumné otázky. Věřím, že data uvedená v této práci najdou své uplatnění.

POUŽITÉ ZDROJE

ADAMEC, Aleš; HOLUB, Martin; PUDILOVÁ, Alena; SILNÁ, Anna a management Chráněného bydlení Naplno. *3 roky Naplno pohledem komunitní sociální služby*. Online. Jindřichův Hradec, 2018. Dostupné z: <https://chbnaplno.cz/wp-content/uploads/2020/09/Publikace-o-Chr%E2%80%A0no%CC%84na%CC%84m-bydlen%C2%B0-Naplno.pdf>. [cit. 2024-06-12].

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4., rozš. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8.

HABARTOVÁ, Pavlína. *Chráněné bydlení a jeho vliv na kvalitu života klientů*. Online, diplomová práce, vedoucí Mgr. Lenka Gulová, Ph.D. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ej7aq/Diplomova_prace.pdf. [cit. 2024-05-24].

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

KRÁLÍČKOVÁ, Jana. *2021 Výroční zpráva: O činnosti příspěvkové organizace*. Online. Kvasiny: ÚSP pro mládež Kvasiny, 2022, s. 70. Dostupné z: <https://www.uspkvasiny.cz/wp-content/uploads/2022/10/Vyrocní-zprava-2021.pdf>. [cit. 2024-11-14].

KRÁLÍČKOVÁ, Jana. *Výroční zpráva: O činnosti příspěvkové organizace*. Online. Kvasiny: ÚSP pro mládež Kvasiny, 2023, s. 74. Dostupné z: <https://www.uspkvasiny.cz/wp-content/uploads/2023/07/Vyrocní-zprava-2022.pdf>. [cit. 2024-11-14].

KRÁLÍČKOVÁ, Jana. *2023 Výroční zpráva: O činnosti příspěvkové organizace*. Online. Kvasiny: ÚSP pro mládež Kvasiny, 2024, s. 65. Dostupné z: <https://www.uspkvasiny.cz/wp-content/uploads/2024/05/Vyrocní-zprava-2023.pdf>. [cit. 2024-08-23].

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.

MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla a KOLÁČKOVÁ, Jana (ed.). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

PIPEKOVÁ, Jarmila. *Osoby s mentálním postižením ve světle současných edukativních trendů*. Brno: MSD, 2006. ISBN 80-866633-40-3.

Sociální služby. Online. Praha, neznámý, 28. 7. 2020, s. 1. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-sluzby-1>. [cit. 2024-11-17].

Sociální služby. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2016. ISBN 978-80-906320-4-2.

ŠMÍDOVÁ, Anna. Chráněná bydlení. Online. 2022, s. 1. Dostupné z: <https://nfpodporit.cz/informujeme-vas/chranena-bydleni/>. [cit. 2024-11-14].

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

The Structure of Social Services – current status in the Czech Republic. Online. Praha, neznámý, s. 4. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/625317/625935/2646.pdf/444365d8-7061-75a6-2b26-2d1cbe0f3948>. [cit. 2024-11-17].

Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny. Online. Dostupné z: <https://www.uspkvasiny.cz/>. [cit. 2024-06-21].

Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny, § 48 - Domovy pro osoby se zdravotním postižením. Online. Katalog sociálních služeb v Královéhradeckém kraji. Dostupné z: <https://socialnisluzbykhk.cz/sluzba/1020/>. [cit. 2024-06-23].

Věřejný detail projektu. Online. Portál ESF. Dostupné z: https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=4473E622-A244-4A34-8A97-18345FE26095&_gl=1*14t6cop*_ga*MTgxMzg0NDI2Ni4xNzE5MTUyNzcz*_ga_FV8BZ_H4SDL*MTcxOTE1Mjc3My4xLjAuMTcxOTE1Mjc3Ny41Ni4wLjA. [cit. 2024-06-23].

Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách. In: *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>. [cit. 2024-08-23].

PŘÍLOHY

Příloha A *Rozhovor s respondentem klientem 1*

Příloha B *Rozhovor s respondentem klientem 2*

Příloha C *Rozhovor s respondentem klientem 3*

Příloha D *Rozhovor s respondentem klientem 4*

Příloha E *Rozhovor s respondentem klientem 5*

Příloha F *Rozhovor s respondentem klientem 6*

Příloha G *Rozhovor s respondentem klientem 7*

Příloha H *Rozhovor s respondentem klientem 8*

Příloha I *Rozhovor s respondentem klientem 9*

Příloha J *Rozhovor s respondentem pracovníkem 1*

Příloha K *Rozhovor s respondentem pracovníkem 2*

Příloha L *Rozhovor s respondentem pracovníkem 3*

Příloha M *Rozhovor s respondentem pracovníkem 4*

Příloha A *Rozhovor s respondentem klientem 1*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Jo.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „V ústavě starým.“ [*Respondent má na mysli Ústav v Kvasinách.*]

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Ne, nevím. To vůbec nevím už.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Divně nějak. Nevěděl, co vůbec.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Dobře chvíli. Mám televizi, kočičku. No, no.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Kaši. Tu... Nemůžu vzpomenout. [*Respondent hledá slova.*] Uklízím schody teď.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Dělal schody. Umejval.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Nevím už.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlicími?“

R: „Dobře.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „No dobře, dobře.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Jo. Meju obýván. A ještě to... pokojíček.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Koukám na televizi. No, co ještě. Nevím už.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Dobře no. Líbí. V pokojíčku chodí kočička.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Nevím.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne. Ted' ne.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Nevím. Nevím co.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Jo jsem.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha B *Rozhovor s respondentem klientem 2*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Nepamatuju.“

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Dlouho.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Nechtělo se mně.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Moc ne.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Byl jsem v práci, už nechodím.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Jo dělal jsem něco určitě. Já jsem tam dělal krabice. Sběr jsem tam dělal.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Naučit se? Nevím.“

[Respondent odběhl od tématu. K otázkám jsme se vrátili za půl minuty.]

T: „Jak vycházíte se spolubydlicími?“

R: „Moc ne.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Já nevím.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Já mám dneska volno.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Pečeme buchty. Já zase chystám sběr.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: [*Klient chvíli přemýšlí. Začne vyprávět o soukromém životě. K otázce ho musím opět navést.*]

„Já nevím co.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Mokrý zed' venku.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Nevím to.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Já moc ne. Se mi tady nelíbí.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha C *Rozhovor s respondentem klientem 3*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano, určitě.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Já jsem přijela z domova.“

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Já nevím.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Pro mě to byl šok. Spíš to byl takový menší šok pro mě, že tady budu.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Trvalo mi to asi tejdén, než jsem si zvykla na všechno. Ale zvykla jsem si. Ale trvalo mi to fakt ten tejdén určitě.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Se škrabkou a tak. Jsem se bála na začátku.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Moc ne. Chtěla jsem se naučit vařit, ale to jsme tam nedělali vůbec.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Žít sama tady. Jako být tady sama chvílku. Když budou třeba dlouho venku, tak abych se tady naučila být sama.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlicími?“

R: „S jednou kamarádkou tady vůbec nevycházím. Vůbec. Ona mě taky nemusí. Ona mě taky prej nesnáší. Já ji taky ne.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Já tady mám jednu oblíbenou a ta tady skončila. A to mě docela vadilo, protože byla taková babička tady a to bylo skvělý. Teď je všechno jinak.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Starat se o špunta třeba. [*Respondent myslí křečka.*] Hlídat, jestli má všechno. Jestli nemá hlad. Jinak o pokoj se starat.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „S holkama si povídáme a pomáhám se svačinama.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Tak jako všechno. Tady to je všechno tak pěkný. Doma to tak pěkný nebylo.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Nelíbí se mi tady, když třeba na mě holky nadávaj. Když třeba neuklidím pořádně ten pokoj, tak vždycky to po mně uklízej a vždycky mě to štve, když to po mně musí dělat.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne, nechybí nic. Tady ne.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „No, chtěla bych změnit jednu fotku na dveřích. Chtěla bych si dát na dveře jednu fotku, ale zatím to nejde.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Tady to je všechno v pořádku. S holkama vycházím dobře. S těma pracovníkama jo. S nima bych vycházela furt. Jsou hodný a na mě nedaj dopustit. Já taky na ně nedám dopustit. Já holky spíš bráním tady.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha D *Rozhovor s respondentem klientem 4*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Byla v Rychnově.“ [*Respondent má na mysli sociální zařízení Domečky v Rychnově nad Kněžnou.*]

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Asi dlouho, ne?“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „No, dobrý.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Já nevím už.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Chodit do práce. Potom pomáhám tady a uklízím pokoj a dělám záchod, kuchyň dole.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Dělala sama.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Já nevím.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlícími?“

R: „Dobrý.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Dobrý.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Asi ne.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Maluju omalovánky.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Všechno.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Nic.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Taky ne.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Spokojená.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha E *Rozhovor s respondentem klientem 5*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Já jsem bydlela v Rychnově v Domečkách, a pak jako ty lepší holky nás vybrali a šly jsme sem. A je to tady jako takový lepší. A tady to je i taková výhoda, že můžeme všechno.“

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Možná, nevím.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Já jsem měla spíš takovej lepší pocit, že jdu prostě do lepšího.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Jako oni nám to všichni tady co jsou, tak nám to všechno vysvětlili a bylo to takový, že prostře, že jdu do lepšího no.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „No tak, naučila jsem se třeba s troubou. Ta trouba jako třeba to teďka i dělám. To mám nácvik. Pak, když jsem sem přišla, tak jsem dělala sporák. Ty digitální. Ty jsem se učila. A pak jako i chodím i do práce. Dělán tam chodby, schody.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „To jsem právě chodila do dílen, do kuchyně. Uklízeli jsme si pokoje. Chodili jsme do zahradní dílny. Tam jsme se učili vaření.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Já už jsem se skoro všechno naučila.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlícími?“

R: „No jako poprvé ne. Teď už je to v pohodě.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Jo, v pohodě.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „My se tady s těma všema domluvíme. Uděláme to a to. Třeba vytíráme, zametáme, vytíráme chodby.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „No tak jako poslouchám hudbu, televizi, chodím ráda ven.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Mně se tu líbí všechno.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „No tak třeba poprvé, že na nás spolubydlící hrozil. Teď už to je v pohodě.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Nechybí.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Taky ne.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Spokojená.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha F *Rozhovor s respondentem klientem 6*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Jo.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Z Kvasin.“ [*Respondent myslí Ústav v Kvasinách.*]

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Pět roků přibližně.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Dobře jsem se cejtil. Těšil jsem se.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Ze začátku to bylo takový divný, pak to bylo dobrý už.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Vařit a takhle. Něco uvařit, nakupovat a takhle.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Dělal jsem jídelnu. Jsem vytíral jídelnu. To je asi všechno no.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Nevím. Asi počítat ty peníze.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlíci?“

R: „Dobře.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Taky.“ [*Respondent tím myslí, že s pracovníky vychází taky dobře.*]

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „No mám tady povinnosti no. Mám tady plnit třeba, že musím vstávat. Chodím do práce.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Chodím ven, do práce chodím ráno. Poslouchám hudbu.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Takový prostředí je tady lepší než v Kvasinách.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Spíš to horko. Na ubytování asi všechno dobrý.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Aby tady nebylo takový horko no. Klimatizace.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Dobře.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha G *Rozhovor s respondentem klientem 7*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Jo.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Z Rychnova.“ [*Respondent má na mysli sociální zařízení Domečky v Rychnově nad Kněžnou.*]

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Čtyři roky jsme tady.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Docela dobře.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Normálně.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Kaši bramborovou.“

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Jsem chodila pomáhat do kuchyně.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Mě nic nenapadá.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlícími?“

R: „Jo, dobrý.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Dobrý.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Jo zalejvání a takový.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Odpočíváme nebo jsme na zahradě.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Ale tak všechno.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Líbí všechno.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne, nechybí.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Tak ani ne.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Dobrý.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha H *Rozhovor s respondentem klientem 8*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Jo.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Z Rychnova.“ [*Respondent má na mysli sociální zařízení Domečky v Rychnově nad Kněžnou.*]

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Tři roky.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „V pohodě.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Už jsem si zvykla.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Teď jsem byla v práci. Jak tady ještě pomáháme.“ [*Respondent ukazuje na kuchyň.*]

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Jo, tam jsem chodila na úklidy.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „Ne.“ [*Respondenta nic nenapadlo.*]

T: „Jak vycházíte se spolubydlicími?“

R: „V pohodě.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Dobře.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Mám. Třeba praní, uklízení.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Odpočívám.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Můj pokoj.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Ne, mně se líbí tady všechno.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Ne.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „Asi nic.“

T: „Jak se se službou spokojen/a?“

R: „Dobře.“

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha I *Rozhovor s respondentem klientem 9*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak jste se sem do chráněného bydlení dostal?“

R: „Z ústavu.“ [*Respondent myslí Ústav v Kvasinách.*]

T: „Víte, jak dlouho tu žijete?“

R: „Čtyři roky.“

T: „Jak jste se cítil/a, když jste se dozvěděl/a, že budete bydlet tady?“

R: „Byl jsem rád.“

T: „Jak jste si na nové prostředí zvykal/a?“

R: „Dobře jsem si zvykal.“

T: „Co všechno jste se už naučil/a dělat a zvládat sám/sama?“

R: „Na zahradě a tady taky dělám.“ [*Respondent ukazuje na kuchyň.*]

T: „Dělal/a (uměl/a) jste něco z toho i v předchozím ubytování?“

R: „Tak to nevím. V Kvasinách jsme pracovali hodně na zahradě.“

T: „Je něco, co byste se ještě chtěl/a naučit?“

R: „To teď nevím no.“

T: „Jak vycházíte se spolubydlícími?“

R: „Jo, dobře.“

T: „A jak vycházíte s pracovníky?“

R: „Dobře.“

T: „Máte v domácnosti nějaké povinnosti, které musíte plnit?“

R: „Já nevím. Jako, když řeknou třeba „loupat brambory“, tak se taky zúčastním. Nebo když loupu třeba cibuli a když je třeba mrkev, tak taky mrkev.“

T: „Co děláte ve svém volném čase?“

R: „Poslouchám televizi. Šlágr.“

T: „Co se Vám tu líbí?“

R: „Je tady dobrej kolektiv.“

T: „Je naopak něco, co se Vám tu nelíbí?“

R: „Zatím ne.“

T: „Chybí Vám tu něco?“

R: „Mám všechno. Všechno, co potřebuju, to mám.“

T: „Je něco, co byste chtěl/a změnit?“

R: „To ne.“

T: „Jak jste se službou spokojen/a?“

R: „Byl.“ [*Respondent tím myslí, že se službou je spokojený.*]

T: „To byla poslední otázka. Moc děkuji.“

Příloha J *Rozhovor s respondentem pracovníkem 1*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Jo. Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak dlouho zde pracujete?“

R: „Čtyři roky.“

T: „Jaká je náplň Vaší práce?“

R: „Naší náplní vlastně je podporovat, aby tady mohli samostatně bydlet. Pomáháme jim vařit, uklízet, hygienu, postarat se o zahradu. Máme je zaměstnávat, motivovat, aby nám pomáhali.“

T: „Jak náročná je pro Vás tato práce?“

R: „Pro mě ani tak ne. Tady to je trošku o psychice. Udělat si nějaký mantinely, řešit nějaký ty problémy. Takže to je psychický. Já to беру tak jako normálně. Ta psychika. Když mají nějaký konflikt, tak jim všechno nějak rozumně vysvětlit, aby to pochopili.“

T: „Jak dlouhé máte směny?“

R: „Je to dvanáct hodin. Celkově dvanáct, ale počítáno nám je jedenáct denní, protože tam jsou přestávky. A jedenáct a půl na noc.“

T: „Jak vypadá Váš pracovní den?“

R: „Snídaně, příprava léků s nima. Úklidy dopolední, aby si ustlali, měli takový pořádek a udržovali si čistotu na pokojích. Pak ve společných prostorách čistota, příprava oběda. Po obědě nádobí, aby se dalo do myčky a odpoledne buď jsou vycházky nebo pomoc na zahradě. A nákupy jsou ještě mezitím, ale to už je podle toho, jaký je počasí, tak se jde do města nebo mají osobní nákup. Když si jdou na nákup osobní, tak s nima zapisovat, co utratili a kolik peněz mají.“

T: „Jaké je to pracovat zde v chráněném bydlení oproti ústavní péči?“

R: *[Respondent tuto otázku nemohl zodpovědět.]*

T: „Máte od zaměstnavatele nějak zajištěnou péči o Vaši psychickou pohodu?“

R: „Supervize, a pak je školení, které musíme absolvovat.“

T: „Jak probíhají noční směny?“

R: „Tady jsou klidový. Co nestihnete přes den...Respektive přes den já se snažím být s nima víc, v noci se snažím dohonit to papírování u počítače.“

T: „Jsou noční směny nutné?“

R: „Asi jo. Určitě.“

T: „Proč ano?“

R: „My tady máme epileptický záchvaty. Má zatím léky, ale může se stát kdykoliv.“

T: „Jak si dle Vašeho názoru přesunutí klienti zvykali na nové bydlení a režim?“

R: „Jsem si myslela, že to je dobrý nápad a teď postupně mi přijde, že ty klienti...Asi jo, mají svůj pokojíček proti ústavu, ale já si myslím, že to asi taky není dobře, protože jim chybí ty společný návštěvy nebo... Tam měli víc komunitu. Tady jich je vlastně šest, jsou na sebe zvyklý, jak jsou pořád spolu. Takže já si myslím, že ta změna, když byl ten větší ústav, že tam toho bylo pro ně víc jako dění a měli víc zážitků...Jako podle řeči, co takhle jako povídají mi přijde, že to pro ně bylo lepší.“

T: „Jakých pokroků klienti dosáhli?“

R: „Většinou, co se naučili v ústavu, tak si to nesou dál. I když mile mě překvapil jeden klient, že si pověsil prádlo sám od sebe. Neuměl to. Uměl si pověsit ponožky a najednou prostře...Vyprali jsme prádlo, všechno spolu...Jako třeba ovládají pračku. Naučili se. Určitý věci se naučili. Ale tenhle klient prádlo nevěšel, podával třeba kolíčky. Jeden den ale jsem vyprala, něco jsem šla dělat, že prádlo půjdeme pověsit za chvíli a on prádlo pověsil sám. To jsou takový dny. Někdy to udělaj, někdy to neudělaj.“

T: „Myslíte si, že by toho mohli dosáhnout i v ústavním prostředí?“

R: „Já si myslím, že jo. Ale tam by musel být zase jiný přístup. To vedení by si to muselo nějak zorganizovat, mít na to určitý počet zaměstnanců. Zaměstnanci, aby věděli, co od nich chtějí. Tak si myslím, že jako jo.“

T: „Jaké výhody v chráněném bydlení spatřujete?“

R: „Vlastní pokoje. Mohou mít soukromí.“

T: „Má podle Vás i nějaké nevýhody?“

R: „Malá komunita. Oni dřív jezdili na plesy, navštěvovali se s jinými klienty. Teď, když jdeme na jinou domácnost, tak mi přijde, že mezi sebou vůbec nekomunikují. Oni si tam sednou ke stolu. Co je zajímavé, tak to je jídlo jediné, ale nedokážou mezi sebou si povídat.“

T: „Napadá Vás nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení?“

R: „Asi ne.“

T: „Víte, jestli jsou pro další rozvoj chráněného bydlení k dispozici finanční a prostorové možnosti?“

R: „Ne, to nevím. Možná jsem se o to ani nezajímala.“

T: „Co se Vám na chráněném bydlení a práci zde líbí?“

R: „Mně se líbí to, že tady máte volnou možnost. Já si ten den s nima naplánuju, jak chci. Jako máme daný ty pravidla, co je potřeba za den udělat, ale dělám si to podle svého. Je to takový volný, že si to naplánuju, jak chci. Podle počasí. Tak teď prší, nepůjdeme dělat něco jiného a tak. Je to takový volnější mi přijde.“

T: „Je něco, co se Vám naopak nelíbí?“

R: „Asi mě nic nenapadá takhle. Možná to papírování.“

T: „To byla poslední otázka. Moc Vám děkuji.“

Příloha K *Rozhovor s respondentem pracovníkem 2*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Jo.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak dlouho zde pracujete?“

R: „Na domácnosti myslím tři roky a v ústavu jsem čtyři roky.“

T: „Jaká je náplň Vaší práce?“

R: „Pracovnice v sociálních službách, tj. příprava léků, podpora při vaření, při uklízení. Vlastně vést je k takovým těm domácím činnostem a činnostem týkajících se života.“

T: „Jak náročná je pro Vás tato práce?“

R: „Je to náročný. Je to náročný na fyzickou vzhledem k budově. Je to tady takový trošku nedomyšlený. Je to taky náročný i psychicky hlavně. Protože každý klient má jinou diagnózu, každý klient má jiné potřeby a mezitím se musíte orientovat, musíte být vstřícná, ale přitom je vést tak, aby...Protože jsou na jednu stranu velice chytrí a vědí, co si někdy můžou dovolit nebo nemůžou, ale oni to dokážou využít.“

T: „Jak dlouhé máte směny?“

R: „Dvanáct hodin.“

T: „Jak vypadá Váš pracovní den?“

R: „Ráno přijdu do práce a od kolegyně, která měla noční převezmu vlastně informace, který jsou zapsané v signusu. Zda je něco akutního. Pak jdeme chystat léky. Udělají se ranní hygieny, který jsou podle toho, co je potřeba, jak to je nastavený u jednotlivého klienta. Pak se nasnídají, rozdají se léky ranní. Někdo jde do zaměstnání. Záleží, jaký je den. Někdy se jede i na nákup nebo se odjíždí k lékařům. Pak chystáme na oběd a dělají se nácviky. Ještě se mezitím uklízí na domácnosti. Pak je poledne, naobědvá se, dají se léky a potom, co je potřeba. Pak se jde na procházku. Když je ošklivo, tak hrajeme hry nebo se něco vyrábí. Někteří už nám stárnou, tak radši odpočívají a chystáme se pak k večeri.“

T: „Jaké je to pracovat zde v chráněném bydlení oproti ústavní péči?“

R: „Mě tady ta práce naplňuje, protože já jsem pracovala na oddělení, kde byla těžká forma podpory. A já potřebuju být akční. Mě baví to, že se jde do města, musí se zařídit tohle a tamto. Je to taková různorodá práce.“

T: „Máte od zaměstnavatele nějak zajištěnou péči o Vaši psychickou pohodu?“

R: „Máme. Máme supervize, máme školení.“

T: „Jak probíhají noční směny?“

R: „Přijdu na směnu a provádějí se hygieny, přípravy léků. Do toho někteří chtějí ještě hrát pexeso. Jedna klienta chce pomoci skládat puzzle. A do toho potom máme i rozvojové plány a takový ty věci okolo.“

T: „Jsou noční směny nutné?“

R: „Tady jo. Tady určitě.“

T: „Proč ano?“

R: „Protože jsou klienti, kteří by nemohli být přes noc sami.“

T: „Jak si dle Vašeho názoru přesunutí klienti zvykali na nové bydlení a režim?“

R: „Měli jsme pocit, že ze začátku to bylo s velkou radostí. Prostě s nadšením. Pak zjistili, co tady je všechno potřeba, než si na to zvykli...Protože v tom ústavu přece jenom spoustu věcí nedělali. Teď mám někdy pocit, že se jim stýská. Ústav Kvasiny je velký areál, kde si mohli jít po zahradě. Tady, kdybychom nešli na procházky, to je malý plácek a někteří nemají samostatný pohyb, takže tady potom jsou na dvoře nebo jsou s náma a je tady podle mě i ponorka.“

T: „Jakých pokroků klienti dosáhli?“

R: „Určitý samostatnosti. Jako klady bych vyzdvihla, že někteří jsou samostatnější a víc se civilizovali. Jsou tady ale i takový věci jako to, že si zvykli, že se víc nakupuje, že mají větší ty potřeby. A to je někdy až zneužívání. Oni neznají hodnotu peněz a přijde jim to jako samozřejmý.“

T: „Myslíte si, že by toho mohli dosáhnout i v ústavním prostředí?“

R: „Nevím. Nedokážu posoudit.“

T: „Jaké výhody v chráněném bydlení spatřujete?“

R: „Zkusí si, že to je fajn, že jsou jakoby doma. Oni tady říkají, že jsou doma. V tom ústavu jsem to moc neslyšela, i když je fakt, že jsem byla na tom oddělení, kde se moc nemluvílo. Tady to berou jako „doma“. To je takový plus. Pro mě to tady je celkově fajn, i když ta ponorka tady je.“

T: „Má podle Vás i nějaké nevýhody?“

R: „Jsou tady klienti, který si toho neumí vážit. To mi vadí. Protože v normálním životě se snažíme si ty věci chránit. To se tady neděje. Každou chvíli je něco rozbitý, zničený a pro ně to je samozřejmost.“

T: „Napadá Vás nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení?“

R: „Ne.“

T: „Víte, jestli jsou pro další rozvoj chráněného bydlení k dispozici finanční a prostorové možnosti?“

R: „Nevím.“

T: „Co se Vám na chráněném bydlení a práci zde líbí?“

R: „Ta radost. Když se něco povede nebo se něco objeví. Tak ta jejich radost. Člověk si na tom uvědomuje, že jsou úplně prostý jednoduchý věci hrozně důležitý než to, co se třeba řeší jinde. Že to je takový to jednoduchý. To lidský gró.“

T: „Je něco, co se Vám naopak nelíbí?“

R: „Že si toho někteří z klientů neváží.“

T: „To byla poslední otázka. Moc Vám děkuji.“

Příloha L *Rozhovor s respondentem pracovníkem 3*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak dlouho zde pracujete?“

R: „Už to bude něco ke dvaceti letům.“

T: „Jaká je náplň Vaší práce?“

R: „Já jsem pracovník v sociálních službách. Moje náplň práce je vlastně ta sociální činnost, péče o klienty. Každý klient má individuální plán, takže postupujeme podle toho. V rámci možností.“

T: „Jak náročná je pro Vás tato práce?“

R: „Jak kdy. Někdy to je samozřejmě náročnější víc. Co se týče psychické stránky než fyzické. Je to jak kdy no. Člověka to musí samozřejmě nějakým způsobem bavit, naplňovat. Což si myslím, že u mě ještě je.“

T: „Jak dlouhé máte směny?“

R: „Já mám směny osm a půl hodiny.“

T: „Jak vypadá Váš pracovní den?“

R: „Začíná to od rána. Dohlížíme na nějakou hygienu, na přípravu léků. Příprava jídla a potom vlastně ty činnosti, které vycházejí z toho IP. Někaké volnočasové aktivity, nákupy.“

T: „Jaké je to pracovat zde v chráněném bydlení oproti ústavní péči?“

R: „Rozdíl je to velikej. Už jenom do počtu klientů. V Kvasinách jich na oddělení, kde jsem pracoval, bylo cca šestnáct. Tady jich je šest. Takže už jenom to je dost zásadní. Je tu víc práce, co se týče toho individuálního plánu a administrativy. Toho je víc, než bylo v ústavu, ale myslím si, že to má zase pozitivní vliv zase co se týče té péče. Té péče klient dostane víc. Díky tomu.“

T: „Máte od zaměstnavatele nějak zajištěnou péči o Vaši psychickou pohodu?“

R: „Máme k dispozici supervize. Tam si myslím, že člověk může tak nějak říct, co potřebuje.“

T: „Jak probíhají noční směny?“

R: [*Respondent tuto otázku nemohl zodpovědět.*]

T: „Jsou noční směny nutné?“

R: [*Respondent tuto otázku nemohl zodpovědět.*]

T: „Proč ano?“

R: [*Respondent tuto otázku nemohl zodpovědět.*]

T: „Jak si dle Vašeho názoru přesunutí klienti zvykali na nové bydlení a režim?“

R: „Tak samozřejmě museli si zvykat. Někteří si zvykli hůř, některým to naopak prospělo dobře. Trvalo to nějakou dobu, ale ve většině bych řekl, že jim to prospělo a určitě je to lepší.“

T: „Jakých pokroků klienti dosáhli?“

R: „Když budu mluvit o konkrétních klientech a nebudu jmenovat... Jsou tu tací, kteří se rozmluvili. Je na nich vidět, že jim to prospělo. Mají tady svoje soukromí, což neměli moc na tom ústavu. Takže to je určitě taky dobře. Nějaký rozvoj, co se týče těch rozvojových cílů, co my máme u každého klienta, se většinou daří u nich. Takže určitě je to k lepšímu.“

T: „Myslíte si, že by toho mohli dosáhnout i v ústavním prostředí?“

R: „Bylo by to určitě těžší s ohledem na to kolik jich tu bylo. Nějaký čas, který by se jim věnoval. Takže asi by to bylo horší.“

T: „Jaké výhody v chráněném bydlení spatřujete?“

R: „Soukromí klientů, které oni tady mají. Ten pracovník na každého toho klienta má víc času. Ta možnost nějakého toho jejich rozvoje je tady větší.“

T: „Má podle Vás i nějaké nevýhody?“

R: „Některým klientům podle mě ten ústav vyhovoval víc. Jeden klient byl zvyklý v tom ústavu... Tam byly kuchařky, zdravotní sestry, údržbář. Tak on si vždycky oběhl celé to kolečko po tom ústavu a naplňoval ho ten kontakt s těma lidma. To, že pomáhal, což tady úplně nemá.“

T: „Napadá Vás nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení?“

R: „Myslím si, že by třeba bylo dobrý po tom nastěhování, aby ty klienti měli možnost vracet se do toho ústavu, když jim to tady nevyhovuje. Ale tam to zase naráží na to, že ten ústav už nebude fungovat tak, jak fungoval. Bude se to měnit na jinou pobytovou službu. Tuším pro důchodce. Tak ale jinak jako ve zlepšení tady toho už moc není.“

T: „Víte, jestli jsou pro další rozvoj chráněného bydlení k dispozici finanční a prostorové možnosti?“

R: „Finanční prostředky nijak neovlivníme. Co je k dispozici, to je. A myslím, že to prostředí tady mají dobrý.“

T: „Co se Vám na chráněném bydlení a práci zde líbí?“

R: „Prostředí je všude asi super. Vybavenost technická taky dobrý. Myslím si, že to je tady na vysoké úrovni.“

T: „Je něco, co se Vám naopak nelíbí?“

R: „Mě nic nenapadá.“

T: „To byla poslední otázka. Moc Vám děkuji.“

Příloha M *Rozhovor s respondentem pracovníkem 4*

R = respondent, T = tazatelka

T: „Položím Vám teď několik otázek. Rozhovor je anonymní. Veškeré záznamy z rozhovoru poslouží pouze pro účel mé diplomové práce a budou přepsány do písemné podoby. Pokud nebudete nějaké otázce rozumět, nebojte se to říci. Otázku ráda zopakuji nebo položím jinak. Pro věrnost Vašich odpovědí a pro jejich následný správný přepis budu rozhovor nahrávat na telefon. Souhlasíte s nahráváním?“

R: „Ano.“

T: „Děkuji. První otázka. Jak dlouho zde pracujete?“

R: „Já jsem pracovník v sociálních službách třináct let a na chráněném bydlení jsem vlastně od jeho začátku. Takže my jsme tady čtvrtý rok.“

T: „Jaká je náplň Vaší práce?“

R: „V podstatě asistovat klientům v běžném životě se vším, s čím potřebují pomoc.“

T: „Jak náročná je pro Vás tato práce?“

R: „Tak má svoje klady i zápory, že jo. Samozřejmě někdy je to i psychicky náročný, ale jinak si myslím, že to zatím pořád zvládáme dobře.“

T: „Jak dlouhé máte směny?“

R: „Pracujeme dvanáctky. Je to nepřetržitý provoz. Takže noční, denní. Čtyři pět dnů v týdnu po dvanácti hodinách.“

T: „Jak vypadá Váš pracovní den?“

R: „Každý den tady má svůj režim. Na to máme takový plán. Každý klient má svůj individuální plán, který musíme dodržovat. Který se mění podle potřeb klienta a v podstatě podle toho jedem. Takže od asistence při chystání léků, chystání snídaně. Pokračujeme při vaření, návštěva lékařů. Případně doprovod do obchodu, kdy si klienti potřebují zakoupit oblečení, obuv a podobně. Výlety. Účastníme se s nima organizovaných kulturních programů jako kina a podobně. Staráme se s nima o zahradu.“

T: „Jaké je to pracovat zde v chráněném bydlení oproti ústavní péči?“

R: „Tady jsou klienti většinou s nižší mírou podpory, takže se s nimi dá dělat víc věcí. Tam je hygienická podpora, tady jsou samostatnější. Tam je to víc o fyzickou práci. Tady je to o tom, že s nimi člověk víc komunikuje, víc jim asistuje. Snažíme se, aby si toho víc dělali sami. To je asi takový rozdíl.“

T: „Máte od zaměstnavatele nějak zajištěnou péči o Vaši psychickou pohodu?“

R: „Máme supervize a jinak to je asi všechno.“

T: „Jak probíhají noční směny?“

R: „Tak to je podobný. Je to podle toho individuálního plánu, kdy asistujeme u hygieny. Popřípadě podání druhé večeře, nočních léků a máme tady takový drobný práce, který jsme schopný dělat večer. V noci.“

T: „Jsou noční směny nutné?“

R: „Ano.“

T: „Proč ano?“

R: „Vzhledem k tomu, že tady jsou klienti, kteří nemohou na domácnosti zůstat sami, tak určitě. Nehledě na to, že kdyby tady někdo zazvonil...Může dojít k epileptickým záchvatům. Ti klienti nejsou schopni adekvátně reagovat.“

T: „Jak si dle Vašeho názoru přesunuté klienti zvykali na nové bydlení a režim?“

R: „Podle mého názoru docela dobře. Samozřejmě, že tam nějaký obavy jejich byly u některých. Je to prostě změna. Ta je těžká pro každého člověka.“

T: „Jakých pokroků klienti dosáhli?“

R: „Je to různý. Je to individuální. Důležitý je, že tady mají každý svůj pokoj, svoje soukromí. Což je pro každého člověka důležitý. Starají se o ten svůj pokoj, zvelebují si ho. Mají v tom individuálním plánu, že sami uklízej. Někteří za pomoci asistence. Myslím si, že v tomhle směru, kdy je branej ohled na to soukromí, je to velké skok.“

T: „Myslíte si, že by toho mohli dosáhnout i v ústavním prostředí?“

R: „To asi nedokážu posoudit. Já jsem nepracovala s klientama, který byly adepty na chráněné bydlení. Neumím se k tomu vyjádřit, protože tady jsou ti klienti lepší. Někdy vidíte, že ten

pokrok je, když to pravidelně opakuju tu činnost. Když se k tomu za půl roku vrátíte, tak si to zase musíte zopakovat.“

T: „Jaké výhody v chráněném bydlení spatřujete?“

R: „To soukromí těch klientů. To, že se zapojují do každodenního života. Spoustu věcí dělají jinak. Ti, co jsou schopní se můžou jít i sami projít. Mají ten kontakt s běžným životem.“

T: „Má podle Vás i nějaké nevýhody?“

R: „Velký náklady z mého pohledu. To neumím posoudit, protože tedy nevidím do těch financí.“

T: „Napadá Vás nějaká oblast chráněného bydlení, ve které by bylo třeba zdokonalení?“

R: „Řešili jsme jaká situace se bude vyvíjet dál, když ti klienti stárnou. Přijde na to, že tady nemáme polohovací lůžka, nejme vybavení na to, abychom se tady starali o ležícího klienta. By mě osobně zajímalo, jak to bude dál. Kam se ti klienti budou umisťovat v případě, že zestárnou a nebudou schopni. Chráněná bydlení nejsou vybavená na to, aby se starali o imobilního člověka. Máme tady schody...“

T: „Víte, jestli jsou pro další rozvoj chráněného bydlení k dispozici finanční a prostorové možnosti?“

R: „Tak to je otázka, kterou by Vám museli říct na kraji, ale teďka se nově staví Nový Město nad Metují, Jaroměř. Další domek by měl být v Častolovicích. Takže asi na to finance musej bejt, když takhle rozjížděj ty projekty.“

T: „Co se Vám na chráněném bydlení a práci zde líbí?“

R: „Prostředí. To je velký plus, že pracujete v těch hezkých podmínkách. A je to prostě o tý práci s lidma, která mě baví a dělám to spoustu let. A když člověk potom vidí, že ten klient udělá nějaký pokrok, tak je to taky pro tu práci dobrý. Že to má smysl.“

T: „Je něco, co se Vám naopak nelíbí?“

R: „Možná to, že není úplně jasný, jak postupovat, když už ten klient není schopen. Změní se ten jeho zdravotní stav. Že tohle není dořešený. Třeba tu do budoucna budeme muset být ve dvou.“

T: „To byla poslední otázka. Moc Vám děkuji.“